

KOROŠKA KRONIKA

Izdaja Britanska obveščevalna služba. — Cena mesečno za tuzemstvo 2 S, v inozemstvo 5 S. — Posamezna številka 55 grošev.

Leto VI.

CELOVEC, 10. februarja 1950

Številka 6

Nesoglasja med Stalinom in Mao Tse Tungom?

Stalin je baje zahteval od Mao Tse Tunga nadzorstvo nad sedmimi pristanišči v severni Kitajski

Glavni dopisnik londonskega lista „Times“, Sulzberger, je poslal iz Pariza novico o nesoglasjih med Stalinom in Mao Tse Tungom. V Pariz je prišla ta novica potom diplomatskih zastopnikov, ki so akreditirani v Moskvi.

„Times“ pravi, da je zahtevala Moskva kot protivrednost za posojila, za katera je prosil Mao Tse Tung, naslednje:

1. Nadzorstvo nad petimi pristanišči Rumenegega morja, poleg nadzorstva nad važnimi pristanišči Dairen in Port Artur, ki ju že opravljajo sovjetski agenti. Ta pristanišča bi bila Cingvatao, Li-Fu-Čen, Čefoo, Veihivei in Čiangtao.

2. Mao Tse Tung naj dobavi Sovjetski zvezi 500.000 kitajskih delavcev za nedoločen čas.

3. Stalin zahteva, da se povečajo pošiljke živil v Sovjetsko zvezo, zlasti žita iz Mandžurije, dasiravno ogroža Kitajsko velika druginja.

4. Mao Tse Tungova vlada bi morala dati zagotovo „manjšinam“ v Sinkiangu, Notranji Mongoliji, Mandžuriji in Tibetu.

Sulzberger pripominja, da so opazovalci mnenja, da skušajo Sovjeti s tem zadnjim pogojem povečati moč in vpliv etničnih skupin, kot so mohamedanci Sinkiang, ki so v tesni zvezi s Turk-

meni iz osrednje Azije. V kolikor zadeva Tibet, je Moskva baje že izjavila, da bodo Mao Tse Tungove čete kaj kmalu korakale proti temu ozemlju, da ga zavojujejo.

„Times“ piše, da je Mao Tse Tung zaprosil Sovjetsko zvezo, da mu zajamči denarno pomoč v višini 2.800.000.000 dolarjev. Izgleda pa, da ima Moskva težave v zvezi z dobavo tuje valute in ka-

pitala, za katerega je zaprosila vlada v Pekingu.

Sulzberger omenja možnost, da bi Moskva skušala zavlačevati pogajanja z namenom odstraniti od oblasti Mao Tse Tunga in sedanjega zunanjega ministra Ču En Laia, ki je trenutno tudi v Moskvi. Preveč neodvisnega Mao Tse Tunga bi lahko nadomestil Liu Šao Či, ki je svoj čas študiral v Moskvi in je

sedaj podpredsednik kitajskega politbiroja. Liu Šao Či ima med odsotnostjo Mao Tse Tunga vso možnost, da utrdi svoj položaj na Kitajskem in da bi bil lahko vodja nove revolucije v območju sedanje revolucije. Menijo, da je Liu Šao Či voditelj močno Sovjetom naklonjene struje komunistične Kitajske.

Mao Tse Tung je sedaj že več kot en mesec v Moskvi. Krožijo govorice, da se skuša Mao Tse Tung zavestno odtegniti podpisu določenih tajnih dodatkov k predlagani kitajsko-sovjetski pogodbi, ker meni, da so preveč nepovoljni za Kitajsko in da stremijo za ponovno vspostavitvijo tujih prednosti, proti katerim se je toliko let boril.

McCloy svari Nemce

Ameriški visoki komisar za Nemčijo, McCloy, je govoril po svojem povratku iz Washingtona v Stuttgartu. Med drugim je omenil razgovore, ki jih je imel s predsednikom Trumanom. McCloy je dejal, da bo varnost Nemčije zajamčena šele z nemškim sodelovanjem pri zapadnoevropski skupnosti. To bo pa možno le takrat, ko bosta nemška vlada in nemški narod dokazala, da sta to storiti pripravljena in prevzameta vso potrebno odgovornost.

Glede Posarja bi morali nujno najti pametno rešitev, ker je prenevarno, da bi postalo to vprašanje ponovno izhodišče notranjepolitičnih razprtij, ki bi

dovedle do novih nesporazumov s Francijo.

Nujno je, da uredi Nemčija v najkrajšem času vprašanje brezposelnosti, beguncev in mladine. Dolžnost zvezne vlade je obvarovati nemški narod pred nacionalnim socializmom v kakršnikoli obliki, ker ga Američani ne bodo nikdar trpeli.

McCloy je nadalje izjavil, da je prepričan, da so Nemci skupno krivi vojne, osnovni pojem ameriške politike in da pričakuje, da bodo Nemci prenehali otresati se te krivde in polagati na ramena drugih narodov krivdo za njene posledice.

Nova Bidaultova vlada sestavljena

Francoski ministrski predsednik George Bidault je sporočil, da mu je uspelo sestaviti novo vlado, ki bo brez socialističnih ministrov. Navedel je imena šestih novih ministrov, kateri bodo nadomestili socialistične ministre, ki so odstopili. Notranje ministrstvo bo prevzel pristaš radikalne stranke, Queille.

Socialisti so izjavili, da bodo pri glasovanju za zaupnico glasovali za novo vlado.

Ogromne količine premoga v Jugoslaviji

Po poročilih „United Pressa“ gleda Mednarodna banka v Washingtonu zelo ugodno na jugoslovansko prošnjo za 4 milijonsko dolarsko posojilo, ki naj bi omogočilo jugoslovanski vladi izvesti njeno petletko, predvsem, da dosežejo letno proizvodnjo premoga 1.650.000 ton.

Bančni tehnični izvedenci so preiskali nadzemske premogovnike pri Kolubri, ki leži kakih 75 km jugozapadno od Beograda. Pri tem so doznali, da je v njih 100 milijonov ton premoga in njihovo mnenje je, da z razmeroma majhno rudniško opremo lahko dvignejo proizvodnjo v prvem letu na 2 milijona ton. Jugoslavija namerava porabiti za opremo premogokopov del 25 milijonskega dolarskega posojila, ki ga bo po poročilih kmalu prejela od Mednarodne banke v Washingtonu. Rudniški izvedenci, ki jih je poslala Mednarodna banka v Beograd, so proučili vse jugoslovanske statistike glede proizvodnje premoga, izvedenci za poljedelstvo pa pridejo v Beograd prihodnji teden, da začnejo s proučevanjem poljedelstva. Vse to potrjuje menje, da bo Jugoslavija kmalu dobila posojilo in da bo del tega porabila tudi za nabavo poljedelskih strojev. V dveh letih, pravijo ameriški strokovnjaki, bo premogovnik Kolubra dal lahko 5 milijonov ton premoga letno za industrijske in hišne potrebe, danes pa je v obratu samo en majhen rudnik tega novega premogokopa, ki daje na dan samo 300 ton, drugi pa še manj.

Da Jugoslavlani lahko razvijejo svojo premogovno industrijo, potrebujejo ogromne stroje, takoimenovane „Drag line“ — ogromne žerjave, ki odstranijo zemljo s površja in odkrijejo ležišča premoga, dalje manjše žerjave za nalaganje premoga. Poleg tega rabijo 50 tonske tovarne avtomobile ter električne lokomotive. Dva velika „Drag linerja“ bi lahko dobili iz Združenih držav, ostale stroje pa bi lahko kupili v Belgi-

ji, zapadni Nemčiji ali drugih evropskih deželah. Trajalo bo skoraj eno leto, da dobijo vse te stroje skupaj in da jih namestijo.

Drugi jugoslovanski načrti so, zgradnja ogromne električne centrale, ki bo zmožna proizvajati 60 milj. kw elektr. toka. Postaviti pa bodo morali tudi sušilnico za slabši Kolubrijski premog, ki vsebuje 50% vlage. Sušilnica bo odpravila vlagu, da jo bo ostalo v njej le še 15%.

Kakor so izjavili ameriški strokovnjaki ima Jugoslavija neomejene količine premoga, toda na žalost nimajo strojev za proizvodnjo. Pri Banovičih, blizu Tuzle v Bosni so dobesedno gore premoga, ki se raztezajo, dokler sega pogled, najmanj 40 km naokoli in ves ta premog je najboljši visokokalorični premog.

Mir pred viharjem

Upravitelj Marshallove pomoči, Hoffman, je na novinarski konferenci v New Yorku svaril, da „čakajo komunistični petokolonaši v Zapadni Evropi na primeren trenutek, da začno s svojim pohodom.“ Do pred kratkim je kazalo v Evropi, da komunisti izgubljajo zaupanje sami vase, zdaj pa se je pojavila nova vera v njihovo moč, kot posledica njihovih zmag na Vzhodu. Hoffman je poudaril, da najmanjše govorice o nesporazumljenju v Ameriki glede pomoči za evropsko obnovo pomagajo, da se utrdi samozaupanje evropskih komunistov. Dalje je Hoffman vprašal, če se ljudje, ko čitajo vesti o vodikovi bombi, zavedajo, da „se zdaj bije največja bitka vseh časov, ko komunisti napadajo v mrzli vojni Marshallove pomoči Evropi.“

„Ta borba ni omejena samo na Evropo. Ona obsega ves svet. Ideološka borba proti gospodarski obnovitvi Evrope je glavna točka na komunističnem programu,“ je končal Hoffman.

Karl Seitz umrl

V noči od četrta na petek 3. februarja je umrl na Dunaju g. Karl Seitz v 80. letu starosti. Bil je nekdanji socialistični župan Dunaja in za kratko dobo predsednik Avstrijske republike. Bil je zelo priljubljen voditelj; v njem so se družile lastnosti neustrašenega radikalnega zastopnika dunajskih delavskih razredov, ko je bil socializem na višku svoje politične in ideološke moči med leti 1920 in 1930. Celo pod oblastjo nacistov so se ljudje običajno odkrili, ko so srečali g. Seitz na cesti.

Od leta 1945. dalje je igral g. Seitz malo vlogo v politiki, ker je že bolehal. Večkrat pa se je le udeležil sej parlamenta, katerega član je še vedno bil.

Karl Seitz je bil učitelj, ko je postal pristaš socialistične stranke ob začetku stoletja in se je hitro povzpел do vodilnega mesta. Leta 1919. je postal predsednik avstrijske republike za eno leto. Štiri leta na to pa je bil izvoljen za župana mesta Dunaja in bil odgovoren za vzporeditev razvoja, ki je bil polne življenske sile in ki je imel na programu naglo razširjanje socialnega skrbstva in pa velikih občinskih gradbenih načrtov, ki so jih podvezeli socialisti za časa njegovega županstva. S tega odgovornega mesta so ga spravili državljanski prevrati leta 1934. Za časa vojne so Seitz nacisti aretirali po neuspelem atentatu na Hitlerja in ga poslali v Ravensbrück.

Gospodarska obnova napreduje z uspehom

Osem držav, zbranih v skupini za upravljanje Organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje, je izdalo obširno poročilo o gospodarskem stanju Zapadne Evrope. Upravitelj Marshallovega načrta, Hoffman, bo predložil poročilo ameriškemu kongresu na proučevanje, na podlagi česar bo Amerika odobrila nadaljno pomoč za Evropo za leto 1950/51.

„Zapadnoevropske države Marshallove pomoči ne bodo stale pred splošno gospodarsko krizo, ko se neha Marshallova pomoč leta 1952, četudi bodo njihovi državni proračuni neustaljeni. Prvi dve leti obnovitvenega načrta sta bili brez pridržka polni uspeha, če računamo, da je bila to borba na življenje in smrt,“ pravi gospodarsko poročilo.

„Do leta 1952 bo postal dolarski problem Zapadne Evrope del vsesplošne svetovne neuravnovešenosti, ki jo bo treba premagati na širši podlagi,“ nadaljuje poročilo. „V bodočih dveh letih pričakujejo dežele, udeležene pri Marshallovi pomoči, na splošno mnogo hitrejši napredek in razvoj kakor pred

vojno. Vendar pa bo razvoj bolj počasen kakor je bil v prvih dveh letih obnove.“

Glede proizvodnje pravi poročilo: „Splošna proizvodnja blaga in dela je bila v letu 1949 za 25% višja kakor leta 1947 in je prekosila že predvojno višino. Do leta 1952 bo mogoče splošno proizvodnjo povečati še za nadaljnih 10%. Kmetijska proizvodnja je napredovala bolj počasi kakor industrijska, vendar pa je dosegla 95% ali celo 100% predvojne višine. Pokazalo se bo, da bo ob novi žetvi že prekosila to višino. Vendar pa vse to še od daleč ni bilo zadosti in prizadete dežele upajo, da povečajo svojo proizvodnjo v kmetijstvu za 15% nad predvojno višino do srede sedanjega desetletja.“

„Zelo dramatičen je bil napredek v industriji. Izmed vseh dežel, deležnih Marshallove pomoči, sta edino Zapadna Nemčija in Grčija še zaostali in nista še dosegli višine svoje predvojne proizvodnje. Razen v Nemčiji je industrijska proizvodnja povsod za 10% višja kakor je bila pred vojno.“

Politični pregled

NAJVAŽNEJSI DOGODKI V PRETEKLEM POLSTOLETJU

V posebni številki, objavljeni v „Washington Post“ pod naslovom „Pol stoletja“, našteva znani ameriški zgodovinar Arthur M. Schlesinger deset zgodovinskih dogodkov, ki so največ vplivali v prvem 50-letju dvajsetega stoletja na „življenje, svobodo in srečo“ človeštva. Ti dogodki so:

1. Prva svetovna vojna.
2. Politična emancipacija žene v mnogih delih sveta, dogodek, ki zaznamuje „vrhunec dolge borbe, ki jo je vodila ena polovica človeškega rodu, da si pribori možnosti in politični vpliv, enak tistemu, ki ga uživa druga polovica“.
3. Povečani vpliv delavskih množic na polju prava, industrije, gospodarstva in politike: „Povsod je bilo staro ravnovesje političnih in socialnih sil porušeno s posledicami, ki jih ni mogoče predvidevati“.
4. Velika kriza. „Najhujša nesreča, ki je kdaj zadela človeštvo v času miru, prinašajoč razdejanje med vsemi narodi in razredi vseh dežel“.
5. Druga svetovna vojna.
6. Uporaba atomske energije, „dejanje, ki krona naraščajočo napoved človeštva za popolno oblast nad naravnimi silami“.
7. Odstop od kolonialnega imperIALIZMA.
8. Nastanek zveze narodov, a za tem organizacija Združenih narodov.
9. Pojav Sovjetske zveze med največjimi velesilami. Ta dogodek je spremenil vse možnosti za mir, ki so bile dane ob koncu druge svetovne vojne zato, ker poseduje Sovjetska zveza „brezmejne vire prvin in delavskih moči, h katerim se pridružijo še prednosti zemljepisne lege, ki jo ta zavzema v Evropi in v Aziji ter njena ambicija, da razširi komunizem po celem svetu. Svojemu ozemlju je priključila še 728.000 km² — kar je mnogo več kot cela površina Francije, ne da bi prištevali h temu še satelitske države in pa ideološko pridobitev Kitajske“.
10. Podvig Amerike na izrazit svetovni položaj. Po koncu izolacionizma, ki je prenehal po drugi svetovni vojni, se je Amerika izkazala vredna svoje visoke naloge. To nam dokazujejo Trumanova načela, Marshallov načrt, Atlantski pakt in program za vojaško pomoč. Samo komunistične države smatrajo te iniciative kot neugnano željo po vojni. Svobodni narodi pa vidijo v njih najboljše upe za dolgotrajni mir na svetu.

„NEW YORK HERALD TRIBUNE“ O VOJAŠKI POMOČI EVROPI

Narodi, ki so pristopili k Atlantskemu sporazumu, imajo različne težnje po vsej polovici zemeljske oble. Imajo različne notranje probleme, kakor sta tudi različna njihov strah in njihovo upanje. Pač pa so se skupno odločili, da jih ne bo noben nov napadalec uničil drugega za drugim, kot se je to posrečilo Hitlerju in ne bodo dopustili, da bi postajali napadalci močni zaradi njihove razcepitve. In da se zavarujejo proti temu, je vsaka država morala prilagoditi nekatere svoje predsodke skupnemu načrtu in skupnemu namenu. Podrobnosti ni bilo mogoče izdelati kar čez noč, kakor jih tudi ni bilo mogoče odločno določiti.

Sporazum in njegova pomožna sredstva pa se ne nanašajo samo na zahodno Evropo. Res je, da je sporazum skrbno omejen na določeno področje. Toda v obsegu atlantske skupnosti narodov se je raven svobode močno dvignila in obkrožajo jo narodi, ki so odločeni poskrbeti zato, da je nikdar več ne izgube. Proti sovjetskemu totalitarizmu nasilnemu sistemu in komunističnemu imperializmu je nastala zveza različnih narodov, ki pa prostovoljno sodelujejo za mir in medsebojni napredek. Ustanoviti tako organizacijo v današnjih časih se ne pravi postaviti samo okorno nepremično trdnjavo, temveč je treba svetu dati dinamični zagon. Ta organizacija nam dokazuje, da svobodni ljudje niso anarhisti, niti so pripravljeni

sedeti križem rok, medtem ko apostoli svetovnega suženjstva utrjujejo svoj kruti imperij. Ta ideja bo, okrepljena z zaupanjem svojih privržencev in z njihovim delom, uspela ter bo prinesla novo upanje vsem milijonom, ki se duše ujeti v sovjetske mreže.“

SUPERATOMSKA BOMBA SREDIŠČE JAVNEGA ZANIMANJA

Vprašanje superatomske bombe še vedno zanima javnost Združenih držav. Nekateri člani ameriškega kongresa so priporočali, naj Združene države ponovno poizkusijo doseči mednarodno nadzorstvo nad atomsko energijo. Vodilni ameriški politik, senator Vandenberg, je predlagal, naj predsednik Truman sporoči Združenim narodom, da bodo prekinili proizvodnjo superatomskih bomb, čim se bodo lahko zanesli na to, da bo uporaba tega orožja označena kot nezakonito dejanje. Na žalost je zadržanje Sovjetske zveze do sedaj onemogočilo vsak tozadevni sporazum.

Večina članov odbora za atomsko energijo pri Združenih narodih je mnenja, da je načrt za nadzorstvo nad atomsko energijo, ki ga je sprejela velika večina odbora, a ga je Sovjetska zveza zavrnila, zadosten tudi za nadzorstvo nad superatomsko bombo. Istočasno pa odobravajo tudi ponovni pregled tega načrta.

Možno je, da se bodo vršili v bližnji bodočnosti razgovori med zastopniki Velike Britanije, Združenih držav, Francije, Kitajske in Kanade glede nove bombe. Teh pet držav tvori skupno s Sovjetsko zvezo odbor za atomsko energijo pri Združenih narodih.

Trumanova odločitev, da delajo naprej na proizvodnji nove superbombe, je v Združenih državah vzbudila splošno odobravanje in jo kritizirajo samo komunisti.

TUDI V ŠVICI KOMUNISTI PROPADAJO

Nedavno so se vršile občinske volitve v Ženevi in v Lozani. Iz izida teh volitev se jasno vidi, kako komunisti tudi v Švici izgubljajo svoje pristaše.

V Lozani je namesto bivšega „komunističnega“ sveta prišel bolj „nacionalistični“, v katerem imajo lepo večino radikalni in liberalci, ki jih podpirajo krščanski socialisti in ki uživajo simpatije velikega števila socialistov. Od 100 sedežev v občinskem svetu je komunistična partija dobila samo 23 sedežev, a leta 1947 je imela 39 sedežev. Število novih sedežev, ki so jih pridobili liberalci, radikalci in krščanski socialisti, je skoraj enako. Ko se je sestel novi občinski svet, da izvoli sedem članov novega občinskega odbora, niso dobili komunisti nobenega sedeža. V novem občinskem odboru v Lozani so sedaj trije radikalci, dva liberalca in dva socialista.

V Ženevi je dobila komunistična stranka od 100 sedežev samo 25 sedežev v občinskem svetu. Prej je imela 36 sedežev. Tri stranke narodnega sporazuma, to je radikalci, narodni demokrati in krščanski socialisti skupaj z nekaj neodvisnimi kandidati so dobili 66 sedežev, a pri volitvah leta 1945 so imeli le 55 sedežev.

GENERALNI VIKAR V BEOGRADU ARETIRAN

Reuter poroča iz Beograda, da je bil zaprt katoliški duhovnik, generalni vikar beograjske škofije, Janez Jenko. „Obtožen je črnoborzijskih kupčij z dolarji in pa skrivanja ljudi, ki jih iščejo oblasti,“ pravi beograjski komunistični list „Borba“. Istočasno napada „Borba“ ameriško revijo „Time“ in druge ameriške časopise skupaj z vatican-skim radijem, ker trdijo, da jugoslovanska vlada preganja katoliško Cerkev. Prav posebno omenja „Borba“ neki članek, ki je izšel pred kratkim v „Time“, v katerem je rečeno: „V Jugoslaviji je katoliška Cerkev pod najstrašnejšim pritiskom terorja. Tisoče duhovnikov so zaprli.“

Cerkveni krogi pravijo, da je bil Janez Jenko zaprt že 4. decembra l. l.

Sovjetska nadoblast v Bolgariji

Dopisnik agencije United Press v Beogradu poroča, da se je Sovjetska zveza popolnoma polastila oblasti v Bolgariji na ta način, da je postavila na vodilna mesta kakih 500 komunistov, ki so jih pripeljali iz Moskve, kjer so jih izvežbali po „svojem vzorcu“. Dopisnik pravi, da je dobil te vesti od nekoga, ki se je pred kratkem vrnil iz Sofije in ki je izjavil, da pomeni sovjetski korak dejansko vključitev Bolgarije v Sovjetsko zvezo. Isto je Sovjetska zveza pripravljena ukreniti v vseh ostalih vzhodno-evropskih deželah, kjer bi to še bilo potrebno in bi se pokazala nujnost za tak korak. Smrt ministrskega predsednika Kolarova je odstranila zadnjo zapreko za radikalno čistko, ki ji ni para v preteklosti, s katero so pokončili in uničili eno najmočnejših neodvisnih komunističnih strank, kar jih je bilo izven Sovjetske zveze. Čistka je bila tako temeljita, da ni prizanesla niti knjigam niti brošuram, v katerih so bili tiskani govori pokojnega Dimitrova, ki so jih vse pobrali iz sofijskih knjigarn, da jih znova cenzurirajo in izdajo brez najmanjše prijateljske opombe glede Tita ali Jugoslavije.

Preteklo sredo so v Sofiji sestavili novo vlado po smrti Kolarova in oblast je dobil v roke Veljko Červenkov, eden

onih Bolgarov, ki so preživeli v Moskvi svojih 15 do 20 let. Veliko teh je že dobilo sovjetsko državljanstvo, zdaj pa so se vrnil v svojo rodno deželo šele po drugi svetovni vojni. Zavzeli so mesta bolgarskih komunistov kot n. pr. pred kratkim na smrt obsojenega Trajčo Kostova, ki so ostali v Bolgariji v kljub predvojni monarhiji in v kljub nemški okupaciji za časa vojne.

JUGOSLAVIJA IN NEMSKI VOJNI UJETNIKI

Jugoslovanski ravnatelj urada za informacije, Vladimir Dedijer, je zavrnil obtožbe ministrskega predsednika zapadno-nemške vlade dr. Adenauerja, da Jugoslavija ni izpolnila svojih obveznosti in poslala nazaj domov nemških vojni ujetnikov, s katerimi slabo ravna v jugoslovanskih taboriščih. Dedijer je podal izjavo beograjskim novinarjem, v kateri pravi, da se je iz Jugoslavije vrnilo na svoje domove 84.453 nemških ujetnikov do srede januarja mesca 1949. V Jugoslaviji se nahaja le še 1.024 nemških ujetnikov, ki so osumljeni vojnih zločinov. 62 od teh je bilo oproščenih in so jih že poslali domov ali pa jih bodo v kratkem, 957 jih je deloma še med zasliševanjem ali so že bili obsojeni ali se vrši sedaj proti njim razprava.

Volilni boj v Angliji

Volilni boj je sedaj v vsej Angliji v polnem teku. Dnevno se vrši nad sto zborovanj in med ljudi je razdeljenih na tisoče letakov.

Presenečenje je povzročila med angleško javnostjo liberalna stranka, ki je ob začetku imenovanja kandidatov izjavila, da ima namen postaviti za sedanje volitve 450 kandidotov. Na splošno so pričakovali, da jih bo imela kakih 400. To dejstvo smatrajo nekateri opazovalci kot dober znak za delavsko stranko, ker bi lahko prinesla razcepjenost opozicijskih glasov majhno večino glasov v odločilnih volilnih okrajih delavski stranki. Da je tega mnenja tudi konzervativna stranka, je najboljše razvidno iz tega, da konzervativci kakor tudi liberalci v svoji propagandi napadajo drug drugega.

Zadnje analize javnega mnenja kažejo nadaljni porast glasov za delavsko

stranko in istočasno nazadovanje glasov za konzervativno stranko. Toda ker stranke še niso izpraznile svojih propagandnih zalog, je le težko reči, če bo ostala javnost pri sedanjem mišljenju.

ZNANI ZNANSTVENIK IZSTOPIL IZ KOMUNISTIČNEGA DRUŠTVA

Avstrijski glavni znanstvenik in fizik, ki se bavi z atomsko energijo, prof. Hans Thirring, je izstopil iz Avstrijskega društva za propagando miru, kjer je bil podpredsednik. Vzrok njegovega koraka je sledeč: Društvo, ki ga vodi v prvi vrsti KPA, je izdalo izjavo, s katero obsoja ameriško odločitev, da začnejo s proizvodnjo vodikovih bomb. Na to je prof. Thirring izjavil, da je društvo izdalo to objavo brez njegove vednosti in brez njegovega pristanka in da se on s tem nikakor ne strinja.

ŠPORT

Svetovno smučarsko prvenstvo

Prva polovica svetovnega smučarskega prvenstva v Lake Placidu se je končala. Kot zmagovalci so izšli, kakor smo pričakovali, Norvežani in Švedi. Zasedli so večinoma vsa prva mesta. Naš predstavnik iz Koroške, Karl Martitsch, je zasedel častno 18. mesto v kombinacijskem tekmovanju, in smo lahko ponosni z uspehom v tako močni konkurenci. Zmagovalec v kombinacijskih skokih je bil Leo Slaatkvik (Norveška) s skoki 63 m, 68 m, 68 m, z oceno 231 točk, pač pa mu to ni zadostovalo za naslov svetovnega prvaka, ker je v teku zaostal za Fincem Heikki Hasu celih 5 minut tako, da si je osvojil prvenstvo v kombinaciji, to je v skokih in teku na 18 km Finec Hasu. V specialnem teku na 18 km je bil prvi Aström (Švedska) s časom 1:06,16 pred svojim rojakom Josefssonom in Norvežanom Nyassom. V specialnem skakanju si je osvojil prvenstvo Björndstedt (Norveška) s skoki 68 m, 68,5 m z oceno 220,4 točk pred Lindgrenom (Švedska) in pred Bergmannom (Norveška). Kot najboljši Srednjeevropjec je bil Tschannen (Švica) in Jugoslovan Janez Pold, ki sta zasedla 22. oz. 25. mesto. Naš rojak Martitsch se je plasiral na 38. mesto. V teku na 50 km je zmagal Gunar Erikson (Švedska) s časom 2:59,05. Najboljši Srednjeevropjec je bil Razinger Tone (Jugoslavija) s časom 3:24,53 in je zasedel 19. mesto pred Alenbachom (Švica).

Razgled

Nadaljevanje svetovnega smučarskega prvenstva se bo vršilo v Aspenu.

Šport-TOTO

Preteklo kolo šport-TOTO nas je zelo presenetilo s svojimi neodločenimi rezultati tako, da smo prav malo uganili. S tem je dokazano, da je pri TOTO odvisna le sreča in ne samo strokovno znanje. Bili sta samo dve „dvanajstki“, ki sta dobili vsaka po 207.561 S. — 20 „enajstk“ z 20.747 S in 375 „desetk“ s 1.106 S. Tudi tokrat vam hočemo podati strokovno sliko klubov, ki igrajo v 18. kolu šport-TOTO, vi pa rešite, kakor sami mislite.

1. Arsenal—Derby Country	x/1
2. Burnley—Chelsea	2/1
3. Sunderland—Manchester United	2/2
4. Wolwer. Wander.—Porthmouth	x/1
5. Eintr. Frankf.—Stuttg. Kickers	1/1
6. VfB Mühlburg—Schw. Augsburg	1/1
7. 1860 München, Jahn Regensburg	1/x
8. VFR Mannheim—L.F.C. Nürnberg	2/1
9. Como—Genova	1/x
10. Internazionale—Florentina	x/1
11. Palermo—Milano	2/2
12. Roma—Lazio	2/x
13. Fulham—Blackpool	x/2
14. VfB Stuttgart—Bayern Münch.	1/x
15. Lucchese—Bari	1/1

KOMUNIZEM IN VERE

Znani angleški časnikar in diplomat Robert Bruce Lockhart, ki je napisal več knjig ter je med svojim službovanjem podrobno spoznal življenske razmere v Sovjetski zvezi in Vzhodni Evropi, je pred kratkim objavil v angleških listih razpravo o komunističnem odnosu do vere. V članku z naslovom „Komunizem in vere“ piše naslednje:

„V nobenem drugem oziru nimajo glede komunizma ljudje tako zmedenih pojmov kot o ravnanju in obnašanju boljševiške hierarhije do vere. Ta zmeda je opravičljiva. Izvira namreč iz dvojne igre komunistov med oportunistom in njihovo daljnosežno politiko. To nam najbolj pojasnjuje komunistična dogma, da cilj opravičuje sredstva in pa Stalinova izjava, da se po določenih okoliščinah najde moč proletarijata v takem položaju, da je prisiljena začasno stopiti na pot stranskih gibanj, ter raznih reform in popuščanj do neproletarskih razredov.“

Komunistična stranka sovjetske zveze je brezbožna in bojevito protiverska. Pred seboj ima dan, ko bo z brezbožno vzgojo iztrgala vero iz src milijonov, ki jim vlada. Toda preden bo čas za to zrel, morajo komunisti večkrat do krščanstva in drugih ver zavzeti drugo stališče.

V prvih dneh revolucije je Lunačarski, najbolj izobražen Leninov prijatelj in sodelavec, spoznal kako koristno bi bilo, če bi si slabotni in vojskujoči se boljševiški stroj nadel verski oklep ter je skušal zanetiti boljševiško gibanje v pravoslavni cerkvi. Imel je več govoro, v katerih je primerjal Leninovo borbo proti kapitalistom s Kristusom, ki je izgnal iz templja menjalce in prodajalce ter je dejal, da bi bil Kristus komunist, če bi živel v sedanjih časih. Spomladi leta 1918 sem sam videl po moskovskih cestah lepake, kjer je bil naslikan Kristus na križu. Spodaj so bile besede: „Jezus prvi komunist. Križali so ga.“

Lenin pa ni bil takšen oportunist. Ker je imel vero za sredstvo meščanskega zatiranja, je grajal Lunačarskega in lepaki so čez noč izginili.

Tako je sledila dolga doba, ko je sovjetska vlada izvajala dosledno brezbožno politiko in protiversko propagando. Njeno stališče je jasneje določila ustava iz leta 1936. Člen 124. priznava vsem državljanom svobodo vere in svobodo protiverske propagande. Vsekakor pa je med tema dvema svobodama velika razlika. Verniki nimajo prostih rok, da bi širili svoje prepričanje. Vlada pa ni le zaščitila temveč tudi podpirala svobodo brezvercev, da so napadali vero.

Na podlagi svoje upogljive politike večanja in popuščanja svojega pritiska, je sovjetska vlada v največji meri popustila pravoslavni cerkvi med zadnjo svetovno vojno, ko je sovražnik že skoraj trkal na moskovska vrata in so morali dati domoljubju prednost pred komunistično dogmo. V septembru leta 1941 so razpustili legijo borbenih brezbožnikov, dve leti pozneje pa je sovjetska vlada formalno priznala pravoslavno cerkev s tem, da je uradno imenovala patrijarha Sergija za patrijarha Moskve in vse Rusije. Tako popuščanje je narekovala vojaška potreba. Brez tega komunisti ne bi mogli doseči združene podpore množic.

Po vojni so mnogi mislili, da se bodo komunisti spet vrnili k svoji protiverski politiki, toda v kolikor se tiče pravoslavne cerkve, ji predpravice, ki so jih dali med vojno, niso odrekli. Danes razni pristojni zunanji opazovalci, kot je na primer bivši ameriški veleposlanik v Moskvi, general Bedell Smith, menijo, da pride Sovjetski zvezi pravoslavna cerkev zelo prav kot posebno sredstvo v mrzli vojni proti zahodnim velesilam.

Res je, da gredo v nekaterih ozirih koristi cerkve in države vzporedno. Ena kot druga skušata povečati svojo moč izven Sovjetske zveze. In zaradi te skupne koristi je Stalin dovolil visokim dostojanstvenikom pravoslavne cerkve, da potujejo v tujino ter okrepijo vpliv pravoslavne vere v drugih državah. V

zameno za to pa je pravoslavna cerkev ob posebnih prilikah molila za Stalina in pravoslavni duhovniki so napadli Združene države in Veliko Britanijo kot napadalni imperialistični državi, ki si želita vojno.

Seveda pa bi se motili, če bi mislili, da je pravoslavna cerkev popolnoma suženjsko podvržena sovjetski državi. Medtem ko komunistična politika skuša uničiti vero in hkrati izrabljati cerkev za svoje namene, ostane dejstvo, da je po tridesetih letih brezbožne propagande precejšen del ruskega prebivalstva ostal globoko veren.

Sedanji položaj je dovolj jasen. Moskva ni več mesto s štiridesetkrat štiridesetimi cerkvami. Svoboda vere je v zelo okrnjeni obliki dovoljena, toda v vsakem drugem oziru je cerkvi popolnoma nemogoče vršiti svoje poslanstvo. Kljub temu je glavno vprašanje popolnega uničenja vere ostalo nerešeno in značaj ruskega ljudstva, ki nima med dvema skrajnostima, med suženjsko udanostjo in trdovratno upornostjo, da je veliko prednost cerkvi.

Zelo drugačno pa je ravnanje sovjetske vlade z ostalimi cerkvami in z ostalimi verami v Sovjetski zvezi. Čeprav je številna skupina mohamedancev predvsem med vojno uživala nekaj pravic v zameno za njihovo rodoljublje, so vendar mohamedanci bolj trpeli kot pravoslavna cerkev zaradi komunističnega nadzorstva in sumničenja.

Rimsko-katoliška Cerkev je na najslabšem položaju. Njeno lastnino je sovjetska vlada zaplenila brez povračila. Katoličani nimajo nobene zveze z Vatikanom.

Sovjetska zveza napada Vatikan

Acheson eno leta zunanji minister

2. januarja je minilo leto dni, ko je Dean Acheson položil prisego kot zunanji minister, nato pa se je takoj podal na ministrstvo, kjer ga je že čakalo važno delo. In tistemu mesecu je sledilo dvanaest mesecev trdega dela. V tem času je imel Acheson več sijajnih uspehov, pa tudi nekaj pogrškov, včasih se mu je nasmejala sreča, včasih pa je bilo tudi nekaj smole. Na splošno moramo priznati, da so uspehi in sreča odtehtali njegove napake in smole. Vendar smo se v tem letu približali določeni meriški zunanji politiki, ki temelji na nekakšni združitvi načel in praktičnega dela, o čemer ne moremo govoriti prej, preden je Acheson prevzel svoje odgovorno mesto.

Zelo nujno potrebno pa je ugotoviti, v koliko gre zasluga za ta napredek sposobnostim Achesona in v koliko so k temu pripomogli drugi možje ter okoliščine. Acheson se ne poteguje veliko za svojo sedanjo službo. Vendar pa smo v času, ko vodi Acheson zunanje ministrstvo, dosegli sporazum z našimi severnoatlantskimi sosedi. Dogovorili smo se z njimi, da jim bomo dobavili orožje. Videli smo, kako uspešno je potekalo delo na podlagi Trumanove doktrine v Grčiji. Marshallov načrt je skoraj pred koncem svoje prve dobe, to je dobe proizvodnje. Pripravlja se že na pričetek druge faze, v kateri bo treba pravilno porazdeliti dobrine. Acheson je z obzirnostjo in previdnostjo vzpostavil naše izboljšane odnose z Jugoslavijo. Prav tako je prevzel in z uspehom vzpostavil naše odnose z Zahodno Nemčijo in z našimi zavezniki na onem področju.

Polom nacionalistične vlade na Kitajskem je bil neuspeh za vso protikomunistično stvar kjer koli, toda krivdo za to je kaj težko pripisati politiki našega zunanjega ministrstva od januarja 1949 dalje. V Beli knjigi, kjer Acheson pojasnjuje ali skuša pojasniti vso to nesrečo, opravičuje vse svoje prednike, le sama se ne. Njegovo odločno stališče v zadnjem času je končno pokazalo, da ne bomo vzpostavili ali nadaljevali diplomatskih odnosov s tistimi vladami, ki se ne ozirajo na običajna pravila in zakonike. In to prav tako drži za ko-

skupno z zahodnimi velesilami kot sovražnika in hujskaškega napadalca in komunistična borba proti rimsko-katoliški Cerkvi je sedaj zdviljala v onih sovjetskih podložniških državah, kjer je večina prebivalstva rimsko-katoliške vere.

Najostrejša borba je na Češkoslovaškem. Na ukaz Moskve si češkoslovaška vlada prizadeva, da bi dobila popolno oblast nad rimsko-katoliško Cerkvijo.

Končno pa ostane zadržanje komunistov do vere neizprosno sovražno. Bi-

Glasba kot činitelj demokracije

(Sigmund Spaeth)

Konfucijev izrek pravi, da ne bo več vojn, ko bosta glasba in vljudnost bolj poznani in vpoštrevani. Mogoče je Konfucij pretiraval; vendar pa moramo njegovo misel imeti za resno, vsaj v toliko, kolikor se tiče mnenja, da sta glasba in vljudnost, če tudi ne bi mogli preprečiti vojne, vsaj pripomogli k rešitvi tolikih vprašanj, ki vznemirjajo ta zmedeni, needini svet.

Ce pravimo, da je glasba neke vrste svetovna govorica, da pričinja tam, kjer se neha govorjena beseda, da ni nobena potrata, temveč človeška potreba, so to le lepe besede, ki jih pa v praksi le malokdo priznava. Tembolj pa je vpoštrevanja vreden vsak poizkus, ki bi napravil glasbo za sredstvo zblizanja med ljudmi in narodi, kar bi bilo v človeškem in estetičnem smislu pomembno.

munistično Kitajsko, kakor za komunistično Bolgarijo.

S svojim predlogom, da bi znova proučili bojkot Združenih narodov do Francove vlade v Spaniji, odkoder so vse članice ZN umaknile svoje diplomatske zastopnike, je šel Acheson dalje kot bi vsak dober Američan želel. Toda tudi tukaj bi bilo zblizanje prav tako splošno koristno kot na Kitajskem in v Jugoslaviji. To se pravi, da je yankejska politika taka, kakršna je naprimernejša pod določenimi danimi okoliščinami. Kot je gospod Acheson sam dejal: „Če je v ameriško korist, da izvedemo kakšno stvar v kateri drugi državi, tedaj to predlagam predsedniku.“

„Taka politika pa zahteva stalnih pojasnil ne le predsedniku, temveč tudi ameriškem narodu. Tako je na primer James Reston v zelo dobrem članku pripomnil, da ni zunanji minister Acheson pogršil le v tem, kako se je lotil naloge, da bi javnost obveščal o vsem, kar ve tudi on, temveč ni v svojem ministrstvu niti uvedel potrebnega uradniškega stroja, ki bi opravljal to delo. „Glas Amerike“ je seznanjal tujino z našo filozofijo z ogromnim uspehom, prav nič pa ni bilo storjenega, niti v načrtu niti s praktičnim delom, da bi se o tej filozofiji pogovorili tudi Američani doma, po svojih domovih.“

Stvarno zblizanje v zunanji politiki je dobro, če zadovolji naš osnovni moralni čut. Nikakor pa ni dobro, če ni v skladu s tem čutom in ga izvederajo le zato, da zadostimo trenutnim potrebam danega položaja. Naš narod ne bo nikdar dosegel pravičnega in varnega miru samo z gospodarsko močjo in z grožnjo močne vojaške obrambe, ki po svoji moči presega nasprotni tabor. Zunanja politika bo uspešna le tedaj, če je bodo do dna razumeli in jo podpirali vsi državljani, ki plačujejo davke. Upamo, da bo zunanji minister Acheson v drugem letu svoje službe — in prav tako tudi predsednik Truman — spoznal to potrebo ter ukrenil vse potrebno. V Spaniji in v Bolgariji, v Jugoslaviji in na Kitajskem ne smemo iti tako daleč, da bi pri tem trpela moralna načela.

(New York Times)

stvena napaka številnih tujih sentimentalnih ljudi je v tem, ker mislijo, da gre vse sovraštvo le Cerkvi in njenim dostojanstvenikom.

A komunisti v svojem fanatičnem zupanju v svojo nezmožljivost verjetno ne bodo spremenili svojega mnenja in če trenutno trpijo skromno versko svobodo, je vzrok le ta, ker se ne čutijo dovolj močne, da bi dokončno izvedli vse svoje brezbožne načrte. Cerkve so bile vedno lojalne do njih in so bile pripravljene vedno dati cesarju kar je res zakonito cesarjevega.

Verniki, ki žive v komunističnih državah, razumejo položaj mnogo bolje, kot številni zunanji obiskovalci ter se na svoj način sicer počasi, a odločno borijo za svojo vero.

„American International Singers“ (Ameriški mednarodni pevci) je ena izmed ustanov, ki si je nadela nalogo izvesti to zamisel. To je zbor 40 glasov, v katerem so zastopana razna plemena in narodnosti; belci, črnici, Filipinci, Rusi, Finci, Amerikanci, Nemci, Francozi, Italijani, Belgijci, Svedji... „American International Singers“ je zbor, ki lahko predstavlja za Združene narode najboljši primer v zbirki simbolov svetovnega miru. Clifford Kemp je kapelnik tega zbora, ki sestoji iz poklicnih plačanih pevcev, to je prvovrstna skupina, o kateri pravijo, da ji ni enake na koncertnem mednarodnem polju.

Končno je popolnoma razumljivo, da se v medsebojni povezanosti tolikih plemen in narodnosti lahko rodi taka zvočna harmonija, ki je ne more doseči noben drugače sestavljeni zbor. Neglede na mehko, obseg, čistost in izredno ganljivo in dramatično celokupno mogočnost, dobimo najnovejši izraz nečesa, kar se sicer poraja v glasbi, dviga pa se preko vseh umetniških višin v načinu podajanja katerega koli človeškega in splošnega čustva, občutnega. Ker je vsak izmed teh pevcev solist že po naravi in po skušnjah, ni med njimi nobenega prednostnega spora glede dodelitve posameznega speva za solo ali duet.

Celota je harmonična, katero ustvarja visok smisel umetniške vzajemnosti in brezmejna zvestoba do glasbenih in človeških idealov.

„American International Singers“ pa ni edini primer zblizanja in harmonične strnjivosti, ki ga nudi glasba različnim narodom. V Ameriki je na stotine in stotine pevskih zborov, ki so, četudi niso tako različni po plemenih, veri in narodnosti, vsekakor prikladno polje za sestajanje mož različnih socialnih razredov. Tu bodi omenjeno udruženje, pri katerem sodelujejo industriji in delavci ter organizirajo pogosto koncerte z udeležbo tisočev pevcev.

Na izrazito diletantskem polju je pomembno delovanje in ugled kvartetov ali moških zborov, ki pripadajo družbi, ki nosi šaljivo ime „Družba za obstoj in vzpodbudo zborovega kvarteta brivcev“. Ta vrši človekoljubna dela s svojim petjem po bolnišnicah ter v razne dobrodelnne namene.

Nedavno je nudila neka televizijska oddajna postaja svojim poslušalcem in gledalcem izredno točko: zborovna skupina, sestojeca iz 40 oseb, ki so vse ali glavni ravnatelji industrijskih podjetij ali pa predsedniki bank in znani profesionisti New Yorka. Zgovoren primer za brezmejno radost in veselje, ki ga nudi skupno petje tudi ljudem, ki žive v mrzličnem trgovskem poslovanju, a kljub temu radi žrtvujejo nekaj svojega dragocenega časa za sodelovanje in pri poizkusnih nastopih njihovega pevškega zbora.

Vse preveča občutek prave in priproste demokracije, ki jo pospešuje glasba. Ko ljudje skupno pejejo, pozabijo na svoja osebnostna nasprotja, težave vsakdanjega življenja, tam se sproste vsakega egoizma in predsodka tako, da znova ustvarijo medsebojno pravo in vzajemno razmerje v ožjem in skromnem krogu domačega življenja, kot tudi v širšem mednarodnem odnosu posameznih narodov.

Bili smo v kolhozu...

Proti koncu lanske jeseni je potovalo sto zastopnikov novega kolhoza blizu Brna na Moravskem (Češkoslovaška) v Sovjetsko zvezo, da si tam ogledajo, kako živijo kmetje-kolhozniki in kako so urejeni kolhozi v deželi, ki naj bi bila vzor vsem vzhodno evropskim državam, to je državam, ki hočejo čimprej izvesti popolno „socializacijo“ države in „socializacijo“ življenja vsega prebivalstva v teh državah.

Poučno potovanje moravskih kmetov-kolhoznikov, ki so bili gotovo skrbno izbrani, da so bili v skupini sami zanesljivi prijatelji novega reda, je bilo prvo, ki je bilo dovoljeno po končani vojni v Sovjetsko zvezo. Gotovo je, da so pokazali prireditelji tega poučnega potovanja svojim gostom le samo najzvočajše kolhoze.

Iz poročil o tem potovanju izhaja, da so se zanimali Moravani predvsem za to, kako živijo kolhozniki v Sovjetski zvezi. To je tudi popolnoma naravno, saj so vendar hoteli zvedeti, kakšno življenje jih čaka, ko bo dežela tudi pri njih prešla vsa kmečka gospodarstva v kolhoze.

Pri tem so Čehi mogli ugotoviti, da plačujejo v kolhozu „Molotov“ kolhozniku za delovni dan — za en takozvani „trudoden“ — po 3.5 rubljev, medtem ko dobi izučen delavec ravno toliko na uro.

Češki komunistični list „Rudé právo“ sicer poizkuša takoj nato pojasnjevati, da je bil kolhoz „Molotov“ zaradi vojnih dogodkov izredno hudo prizadet in da je zato v tem kolhozu dnevna plača tako nizka in da zaslužijo kolhozniki v Georgiji in v Uzbekistanu po desetkrat toliko na dan. Vendar v te trditve izletniki prav ne verujejo, ker so mogli sami pri ogledu tudi še drugih kolhozov v Sovjetski zvezi ugotoviti, kako določajo tam dnevne plače kolhoznim kmetom.

Kakor vsako delo v Sovjetski zvezi, tako je tam normirano tudi kmetijsko delo. To se pravi, da je točno določeno ali normirano, v kakšnem času mora biti gotovo delo opravljeno in je delo torej plačano ne po tem, kako dolgo je delavec za izgotovitev tega dela rabil, ampak po tem, v kakšnem času bi moral biti po normi ali odloku to delo opravljeno.

Tako je tudi pri kmetijskih opravilih n. pr. za težka dela, kakor za košnjo ali mlacev, mogoče zaračunati na en delovni dan po dve dnevni normi. Zato more tudi spreten in izurjen ter močen in zdrav kolhozni kmet opraviti skupaj s svojo ženo letno po 500 do 600 dnevni normi. Da pa ne more nadziratelj ali uradnik v kolhozu vsakemu kolhozniku priznati in vpisati dnevni normi po svoje in da posebej ne more komu priznati preveč dnevni normi, je natančno

M. Jakopič:

Večer

Čudno lepo je nocoj,
mir je čez polje razlit,
tiho, neslišno prihaja,
bledega meseca svit.

Ognjev pastirskih ni več,
v dalji že Ave zvoni;
voda počasi na stara
mlinska kolesa prši.

V loku čez bore lete
ptice in merijo pot,
niže se sklonil je k tlom
v ranah trpeči Gospod.

Rešitev križanke „Hišica“

Besede so bile:

Vodoravno: 1 st, 3 maliki, 7 dur, 8 ave, 9 Tamara, 12 makaroni, 14 li, 15 šoja, 17 umetelen, 20 zel, 21 tro, 22 a, z, 23 ov, 24 lim, 26 sta, 27 ena, 28 mit, 29 met, 30 vek, 31 celina.

Navpično: 2 sl, 2 ti, 3 Muta, 4 arak, 5 karo, 6 Ivan, 10 Malot, 11 arije, 12 Metuzalem, 13 imenovati, 15 šel, 16 alt, 18 mezinec, 19 Erotika, 25 Mate, 26 amen, 30 vi.

tudi določeno v načrtu ali planu, koliko norm je potrebnih za gotovo delo in število teh norm ni dovoljeno prekoračiti.

Kako je plačano delo pri kolhoznikih, to je v veliki meri odvisno od višine pridelka, nadalje od višine oddaje pridelkov državnim skladiščem in pa od višine predpisov raznih odtegljajev in davkov ter prispevkov za razne državne sklade (fonde). Ostanek delijo nato s številom dnevnih norm in tako dobijo višino plače za eno dnevno normo. Izplačilo dobijo kolhozniki ne takoj po izvršenem delu, ampak šele po žetvi oziroma jeseni, ko so spravljene pridelki, plača pa dobijo v gotovini ali pa v naravi.

Sovjetski kolhozniki smejo imeti sami za sebe še gotovo površino vrta, smejo rediti določeno število perutnine, nadalje po eno kravo in po eno svinjo.

V poročilu v češkem časopisu „Rudé právo“, od koder smo tudi te podatke vzeli, je posebej opisano veliko blagostanje kolhoznikov v Stalinovi ožji domovini, to je v Georgiji (pokrajina na Kavkazu, ki ima površino okrog 70.000 km², to je za sedem koroških dežel, prebivalcev pa ima okrog 4 milijone; glavno mesto je Tiflis, po georgijsko Tbilissi. Znano je, da Stalin po rodu ni Rus, ampak Georgijec, katerih je v Sovjetski zvezi približno 2.5 milijona).

V Georgiji so si mogli nekateri kolhozniki nabaviti celo osebne avtomobile. Vendar pa takoj pojasnjujejo, kako

Lojze Novak:

Noč brez zvezd

(Iz zbirke „Moja pot“)

Ko sem se zbudil v tisti grozni noči, polni zlobnega, prikritega molka, ki ti razjeda dušo, ubija voljo in trga srce, sem zastokal... Nihče se ni oglasil, nihče odgovoril. Vzdih mi je zamrl na ustih, se razlezel čez obraz kakor velika pekoča rana in srce mi je vztrepotalo v nemi grozi: „Kdo je zajčal? Jaz? — Ne! Ne, saj ni mogoče! Ta glas — kakor iz groba...“

In zazdelo se mi je, da se je nekdo sklonil nadme, tik do mojega obraza in mi zašepetal na uho: „Da, tvoj glas!“

Hotel sem ga pahniti od sebe, hotel sem zakričati, toda roka se ni premaknila in krik mi je zamrl v grlu... On pa me je gledal prodirno in niti za trenutek ni odmaknil pogleda. Začutil sem, kakor da se je jel spuščati nad me pokrov od krste in padal vedno niže in niže... Duša mi je bila polna groze, srce je trepetalo, a glasu nisem mogel spraviti iz sebe. Hotel sem planiti kvišku, toda v tistem hipu sem začutil kakor da se me oklepajo bele koščene roke, z dolgimi krempljastimi prsti...

Tedaj je zopet spregovoril neznanec: „Ali zdaj verjameš? Ali je bil to tvoj glas?“ — Slišal sem vprašanje, a odgovoriti nisem mogel. Njegov pogled pa je še vedno počival na meni in iskal mojih misli. In kakor da jih je našel, je nadaljeval: „Povej ali nisi ti sam živ mrlič? Povej, čemu bi še živel? Ali je tvoje življenje še sploh vredno življenja?“ Njegov glas je bil strog in niti trohice usmiljenja nisem čutil v njem. Vedel sem, da mu ne bi mogel ugovarjati, zato sem molčal. Ni pretekel trenutek, ko je spet spregovoril. To pot je bil njegov glas milejši in zdelo se mi je, da je prodir njegov pogled do dna moje duše in našel kesanje, prav rahlo kesanje, ki se je začelo vzbujati v najskritejšem kotičku moje duše, čeprav še nisem vedel zakaj. Vedel sem samo to, da sem grešil.

„Poglej! Živiš iz dneva v dan in misliš sam na sebe, na svoje gorje in misliš, da si ti edini na svetu, ki trpiš. Mimo tebe pa gre vsak dan sto in sto ljudi, tik za njimi pa stopajo beda, trpljenje in pomanjkanje. Toda ti tega ne vidiš! Nočeš videti tega! Pa to še ni vse! V svoji sebičnosti si šel celo tako daleč, da si pozabil, da že več tednov leži pismo, napisano s tresočo roko, na

je bilo to mogoče. Med vojno je namreč disciplina v kolhozih zelo popustila in so si na ta račun nekateri kolhozniki povečali brez vsakega dovoljenja površino svojih vrtov na račun kolhoznega imetja. Toda že kmalu po letu 1946 so začeli postopati z „vso strogostjo“ proti onim kolhoznikom, ki so si povečali na račun kolhoznega premoženja svoje lastno premoženje in si tako nakupili celo osebne avtomobile. O vsem tem je še posebej pisala moskovska „Pravda“ ob priliki Stalinovega rojstnega dneva.

Nedvomno bodo z isto strogostjo, kakor so to napravili v Sovjetski zvezi, izvedli tudi v vseh satelitskih državah in tudi v vseh državah s takozvano ljudsko demokracijo (torej tudi v Jugoslaviji) kolektivizacijo kmetijstva. Zaenkrat se sicer v teh državah zadovoljujejo s tem, da vpeljujejo takozvane „obdelovalne zadruge“, katerim prepustijo kmetje „prostovoljno“ v skupno obdelovanje svoje zemljišče, ki ga smejo deloma še smatrati na papirju tudi v naprej kot svojo lastnino. Tudi kolhozniki v teh „zadrugah“ dobijo poleg plače za svoje delo še nekako „zemljiško rento“, to je odškodnino za zemljišče, ki so ga prepustili „zadrugi“. Četudi se v teh državah za sedaj še nekako izogibajo naziva „kolhoz“, vendar je cilj mogoče čisto natančno spoznati: so to od države naročena in propagirana združenja za skupno obdelovanje, takozvane zadruge, ki pa se samo še po imenu ločijo od sovjetskih kolhozov.

tvoji mizi. Pa se ne zmeniš, da bi odgovoril na besede, napisane z veliko skrbjo, porojene iz same čiste, nesebične materine ljubezni...“

Zopet je prenehal in čutil sem kako prodira njegov pogled še globlje v mojo dušo. Hotel sem mu odgovoriti, toda spoznal sem, da mu je znana prav vsaka misel, vsaka pa še tako skrita, komaj spočeta... — Zato sem molčal...

In molčal je tudi neznanec, kakor bi pričakoval, da se zbudi v meni kesanje. In res se je. Najprej rahlo, kakor očitaje, nato pa se mi je razlilo kakor pelin čez vso dušo, kajti v tistem hipu sem spoznal svojo krivdo. Kakor krvav madež je ležal na moji duši greh, greh zoper materino ljubezen...

Zastokal bi v tistem trenutku, toda nisem mogel... Čutil sem samo, kako so me izpušile bele koščene roke, pokrov od krste je izginil in spoznal sem neznanca. Bila je moja — vest...

Tisto jutro sem vstal, ko se je razlila prva zarja čez nebo. Vzel sem list papirja in začel pisati: Draga mati...

Brodajalni avtomati v Ameriki

V Ameriki so prodajni avtomati vedno bolj priljubljeni. Prodajajo ogromno proizvodov od tople kave do nylon nogavic, da ne omenjamo raznih del, kot n. pr. čiščenje čevljev ali pomivanje kozarcev. Prodajne avtomate najrazličnejših vrst vidimo danes na vseh železniških postajah, na postajah električne cestne železnice in podzemne železnice, v gledališčih, kinematografih, trgovinah in drugih javnih prostorih.

V letu 1949 je 325.000 prodajnih avtomatov prodalo 2 milijardi in 535 zavitkov cigaret, druga skupina 1.500.000 avtomatov je prodala 5 milijard in 200 milijonov čokoladnih tablic in žvečilnega gumija. Spet drugi avtomati so prodali milijon papirnatih prtičkov in hladilnih pijač ali pa so oprali perilo naročnikov. Cenijo, da dosega denarni promet avtomatov letno 1 milijardo dolarjev.

Sedaj prihajajo na trg avtomati za prodajanje aspirina, slaščic, žog za golf, knjig, zobnih ščetk in ledu. Obstojajo že tudi avtomati, ki stavijo naročniku na razpolago električne brivske naprave za 6 minut. Spet drugi avtomat deli top-

Gledališče

Začetek predstav ob 20'00

14. febr.: Figarova svatba. Opera.
15. febr.: Vse stoji na glavi. Burka.
16. febr.: Piskrovez. Opereta. Red C.
17. febr.: Dekle iz Schwarzwalda. Opereta. Premiera. Red A.
18. febr.: Vse stoji na glavi.
19. febr.: Dekle iz Schwarzwalda.
21. febr.: Dekle iz Schwarzwalda. Red B

MOZART:

„Figarova svatba“

Z Mozartovo glasheno komedijo „Figarova svatba“ je uspelo postaviti celovškemu mestnemu gledališču na oder eno najboljših opernih predstav v tem letu. Stalni obiskovalci gledališča lahko letos zasledujejo vzpon gledališča, saj od tedna do tedna kaže vedno boljše zmoglosti tako na področju igralske umetnosti kakor tudi na področju petja in glasbe, režije in scenerije.

Orkester kakor tudi igralci so bili pri tej zadnji uprizoritvi v odlični formi. Orkester je pod taktirko g. Eisenburgerja izvajal Mozartovo glasbo tako kot jo ta kot umetnina zahteva. Igral je z izborna lahkotnostjo in pokazal odlično zmoglost za pravilno podajanje.

Kar se tiče igralcev, moramo reči, da so bili tako pevsko kot tudi igralsko zelo dobri. Prijetni so bili glasovi in dopadljiva je bila igra gostov: D. Siebertove iz Gradca, Mele Scholzeve in Aloisa Pernerstorferja iz Züricha. Izmed domačih pevcev so nas zadovoljili Marianne Dietrich s svojim ljubkim glasom in odlično mimiko, Betty Kopler, Rolf Polke s svojim zelo dobrim podajanjem lika „brenččega“ in ljubosumnega grofa in s svojim lepim glasom, Hans Welz z odlično igro in petjem, Fritz Fischer in drugi.

Willy Dunkl, ki je opero režiral, je znova pokazal svoje zmoglosti ob sodelovanju z prof. Tamarejem, ki nas je presenetil z novo idejo izmenjave okolja na odru pri odprtem prizoru ne da bi pri tem škodoval igri ali motil gledalce. Za obleke je z izrednim okusom poskrbela Anny Arnold.

V vsem je bila uprizoritev „Figarove svadbe“ uspeh, kar so potrdili brezštevilni šopki in darila ter dolgočasni aplavz ob koncu predstave.

Življenske resnice

Dokler ne veš, kaj je dovedlo človeka do dejanja, ga ne moreš obsoditi.

*

Nikoli ni značaj naše duše tako jasen kot pri obsodbi drugih, ko izrečemo: dober ali slab.

*

Noben greh ni tako velik, da bi ga še večja ljubezen ne mogla premagati.

*

Dalje ali bližje, vsakogar čaka njegova smrt.

*

Volk je tudi preštete ovce.

le obložene kruhke. Ta avtomat hrani na ledu pripravljene kruhke, kateri se v trenutku segrejejo z ogrevalno napravo, ki deluje na načelu radarja.

PEPEL NAMESTO CEMENTA

Po dolgem proučevanju načina, kako prihraniti oz. nadomestiti cement pri gradnji hidroelektričnih jezov, da se zmanjšajo nevarnosti, ki nastajajo zaradi uporabe cementa pri gradnjah te vrste, so prišli na to, da lahko uporabljajo pepelnasti ostanek premoga iz plavžev, ako se ga v enaki meri količine meša s cementom. Na ta način so površine bolj gladke in trpežne, zmanjšajo se razpoke, ki navadno nastajajo po sušenju cementa pri takih gradnjah in se znatno zmanjšuje uporaba vode pri napravah.

Ta novi material lahko primerjamo prepereli lavi, katero so na veliko uporabljali Rimljani pri svojih gradnjah. Tudi sedaj je veliko povpraševanje po prepereli lavi, ki je sestavina vulkanskega materiala in kamnih usedlin.

ZA KMEČKE GOSPODARJE:

Nekaj pravnih nasvetov

Rok pri prodajni pogodbi

Vprašanje: Prve dni po novem letu sem prodal nekemu trgovcu s sadjem v Celovcu večjo količino jabolk. Pogodila sva se, da prevzame trgovec jabolka najkasneje tekom 14 dni. Ta rok je sedaj že potekel, pisal sem trgovcu, naj jabolka prevzame, toda trgovec se ne javi. Ali smem prodati jabolka drugemu trgovcu? I. R. iz Žr.

Odgovor: Brez skrbi smete prodati jabolka drugemu trgovcu. Določilo trgovskega zakonika namreč pravi: „Ako pogodba določa, da mora ena pogodbenih strank svojo, s pogodbo sprejeto obvezo, izpolniti ob natančno določenem času ali pa tekom natančno določenega časa, more druga pogodbenih strank odstopiti od pogodbe, ako prva pogodbenih strank svoje obveze ne izpolni ob času, ki je bil določen v pogodbi.“

Sosed gradi ob meji

Vprašanje: Sosed namerava povečati tik ob meji moje njive svojo stanovanjsko hišo. Ali morem to gradbo tik ob moji meji prepovedati? Ali obstoja mogoče določilo, koliko metrov od meje sme sosed graditi? Ali sme sosed graditi brez komisijskega ogleda in brez oblastvenega dovoljenja? O. P. iz Sr. v.

Odgovor: V „Gradbenem redu“ ni določeno, da bi morala biti kaka stavba oddaljena od meje toliko in toliko metrov. Zato ne morete prepovedati sosedu, da gradi stanovanjsko hišo ali pa jo poveča tik do vaše meje. Vendar pa je določeno, da mora kap njegovega poslopja biti še na njegovem zemljišču. Tudi je določeno, da se ne smejo okna odpirati v vaš zračni prostor. Tudi morete prepovedati postavljati lestve pri zidanju ali pri popravljanju poslopja na vašem zemljišču. Ako vse to sosedu na primeren način pojasnite, ni verjetno, da bo še hotel graditi tik ob vaši meji. — Ne samo za mesto, tudi za podeželje obstoja predpis, da mora vsako gradnjo, tudi vsako spremembo in dopolnitev že obstoječih zgradb, odobriti gradbena oblast. Tudi vsa mala popravila, za katera ni določeno, da bi jih morala odobriti gradbena oblast, je treba pravočasno javiti pristojnemu občinskemu uradu.

Sadje pada preko meje

Vprašanje: Sosedje imajo ob meji mojih njiv in travnikov nasajena sadna drevesa. Kakor že nekaj let vsako leto, tako se je dogodilo tudi preteklo jesen, da je padalo sadje sosedov na moje zemljišče. Brez mojega dovoljenja in brez vsakega vprašanja so nato sosedje pobirali to svoje sadje na mojem zemljišču. Pri tem so seveda poškodovali pridelke na moji njivi in pohodili travo na travniku. Ali še morem prepovedati sosedom pobiranje sadja na mojem zemljišču, ko to delajo brez dovoljenja že več let? Ali morem zahtevati kako odškodnino? Ali so si mogoče sosedje pridobili že kako služnostno pravico za pobiranje sadja na mojem zemljišču, ker jim tega nisem že davno prepovedal? N. Z. iz Dj.

Odgovor: Vsak čas morete prepovedati sosedom, da pridejo pobirati sadje, ki je padlo od njihovih dreves na vaše zemljišče. Če hočete, to sadje lahko vi poberte in je vaše. V navedenem slučaju si tudi sosedje niso mogli pridobiti nikake služnostne pravice in nikdar ni prepozno, da od sosedov zahtevate primerno odškodnino za škodo, ki vam jo povzročajo. Pravilno in pravno vaši sosedje niso mogli nikdar misliti, da imajo brez nadaljnjega pravico pobirati sadje na vašem zemljišču in si zato za tako pravico tudi nikdar ne morejo pridobiti služnosti.

Odškodnina za uporabo tujega zemljišča

Vprašanje: Imam mlin, ki stoji gotovo že preko 100 let. Pot do tega mlina vodi približno 25 metrov preko pašnika mojega sosedu. Tudi voda na moj mlin teče v razdalji kakih 50 metrov po sosedovem zemljišču. Do sedaj sosed za uporabo poti in za dotok vode ni zahteval nikake odškodnine. Letos

ob novem letu pa je prišel sosed z zahtevo, da hoče imeti za uporabo poti kakor tudi za izrabo vode, ki teče po njegovem zemljišču odškodnino. Ali sem dolžan plačati zahtevano odškodnino? P. M. iz Rik. v.

Odgovor: Dolžnost oziroma obveza plačila neke odškodnine je odvisna od raznih okoliščin. Ako uporabljate dovozno pot k vašemu mlinu preko sosedovega zemljišča že vsaj trideset let, ste si s tem pridobili pravico do nadaljne brezplačne uporabe te poti in morete predlagati pri sodišču, da se ta pravica uporabe poti do mlina vpiše v zemljiško knjigo. Predpogoj za pridobitev te pravice pa je seveda, da niti vam niti vašim prednikom skozi trideset let nikdo ni osporaval te pravice in da niste za to pravico tekom zadnjih trideset let prosili sosedu ali pa mu plačali kako odškodnino.

Ako pa poti še ne uporabljate trideset let, ako ste nadalje prosili tekom preteklih trideset let sosedu za dovoljenje uporabe poti, potem pa je sosed upravičen zahtevati za uporabo poti primerno odškodnino. — Mogoče pa je tudi, da zahteva sosed letos odškodnino za uporabo poti zato, da bi s plačilom določenega zneska preprečil nastanek služnosti ali servituta.

Pri vprašanju zaradi vode niste natančno navedli ali je struga, po kateri teče voda do vašega mlina, umetna ali naravna. Ako je vodni tok, iz katerega vi nato uporabljate vodno silo, naraven, nima sosed pravice, da zahteva od vas odškodnino.

Ako pa je vodni tok preko sosedovega zemljišča do vašega mlina umeten, velja zanj isto, kar smo povedali o uporabi poti preko sosedovega zemljišča. Ako ste si pravico do tega vodnega to-

ka in do uporabe vode že pridobili vsled tridesetletne neovirane in od nikogar osporavane uporabe, seveda nima sosed pravice zahtevati odškodnino. V nasprotnem slučaju pa boste morali odškodnino priznati in plačati. — Ako pridobitev služnostnega razmerja za brezodškodninsko uporabo vode ni popolnoma zanesljiva, ne bi mogli prisiliti sosedu, da brez odškodnine pusti ob svojem zemljišču vaš mlin in da bi brez odškodnine trpel še morebitno poplavo ali zamočvirjenje svojega zemljišča vsled vašega mlina.

Ker je gotovo stalen in neoviran dotok vode na mlin za obratovanje mlina prvi predpogoj, vam svetujemo, da se s sosedom na miren način pogovorite, koliko ste si že mogoče pridobili služnostno pravico za uporabo vode ter nato ta dogovor tudi pisмено potrdite, da ne bi v prihodnje nastale spet kake nejasnosti, ki bi mogle povzročiti prepire med sosedu.

Kje je prava meja?

Vprašanje: Pred nekako desetimi leti sem kupil travnik. Meja gre deloma ob zasebni poti deloma pa poteka med dvema kamnoma mejnikoma približno dva metra preko omenjene zasebne poti. Sosed-mejaš pa sedaj te meje ne prizna in pravi, da je meja vseskozi ob omenjeni zasebni poti. Kolikor pa se morem spominjati, je bila meja vedno, kakor sem preje opisal in je meja tako označena tudi v mapnem narisu pri občinskem uradu. Ali imam pravico na mojem travniku kositi na površini, ki je omejena po omenjeni poti in po kamenih-mejnikih? N. A. iz Z. B.

Odgovor: Da, pravico imate kositi na oni površini travnika, ki jo smatrate vi za svojo. Ako sosed trdi, da ta meja, ki ste jo navedli in kakor je označena tudi v mapnem narisu, ni točna, mora to dokazati. Dokler pa ni dokončno ugotovljeno, katera meja je resnično in dokončno točna, morete izkoriščati svoje zemljišče, kakor ste ga izkoriščali do sedaj in kakor smatrate, da je meja pravilna. — Da pa boste sporno vprašanje zaradi meje dokončno razjasnili, svetujemo, da gresta s sosedom k županu in z njegovim posredovanjem rešita sporno vprašanje. Ako boste spor odložili, bo to samo stalni vzrok novih prepir. Morete se s sosedom tudi dogovoriti o uvedbi uradne izmere in uradne določitve meje. Tak postopek pa je razmeroma zelo drag in vam zato pri tako malenkostnem sporu zaradi meje priporočamo, da rešite mejni spor s posredovanjem župana ali njegovega zastopnika.

Veljavnost oporoke

Vprašanje: Napravil sem oporoko (testament), ki sem jo sam podpisal in ki jo imam spravljeno doma. Ali je ta oporoka veljavna ali jo morata poleg mene morebiti podpisati še dve prič? Nekateri mi pravijo tudi, da mora biti oporoka spravljena ali pri občini ali pri sodišču ali pa pri notarju. Kakšen je predpis? Ali velja moja oporoka, ki sem jo sam podpisal in jo imam spravljeno doma? J. S. iz K.

Odgovor: Vaša oporoka je veljavna. — Ako je oporoka pisana lastnorčno, ni treba, da jo poleg vas podpiše še kaka priča. Zakon tudi ne predpisuje, da bi za veljavnost oporoke bil v oporoki naveden datum in kraj; vendar je zaradi kake morebitne poznejše nejasnosti in sporov priporočljivo navesti tudi datum in kraj. — Popolnoma nevažno je za veljavnost oporoke, kje je ta spravljena. — Oporoka, ki je pisana s tujo roko, je veljavna, ako jo poleg zapustnika podpišejo še tri sposobne priče. Te priče ne smejo biti z zapustnikom v sorodu in ne smejo biti v oporoki omenjene kot dediči. Nadalje morajo biti priče polnoletne osebe in ne smejo biti slepe, gluhe, neme ali umoholne, razen tega morajo razumeti jezik zapustnika. Tudi za veljavnost take oporoke ni važno, kje je spravljena; more jo zapustnik seveda dati spraviti pri sodišču ali pri notarju, kar pač poveča gotovost, da bo oporoka ostala res nedotaknjena.

Kmetijski poverjenik prijatelj ameriških kmetovalcev

Če ameriški kmetovalec oboli, se za teče k zdravniku, če pa oboli njegova živina ali če njegovi posevki ne uspevajo, pokliče kmetijskega poverjenika (County Agent).

To je mož, ki zna svetovati v vseh zadevah ali pa vsaj ve, kdo bi utegnil dati dober svet. V najrazličnejših okoliščinah, bodisi da gre za načrt gradnje novega kmečkega poslopja na zemljišču, ki ga treba šele očistiti gozda ali pa za zajezitev vdora neznanih škodljivih žuželk, je kmetijski poverjenik vedno v pomoč ameriškega kmetu. Njegovo plodonosno delovanje je že večkrat spremenilo revščino v blagostanje.

Kmetijski poverjenik je mnogo pripomogel, da se je povečala učinkovitost in donos ameriškega kmetijstva. Uradno je ta pokrajinski kmetijski tehnik nameščenec vlade, ki ga plačuje z zveznimi, državnimi in pokrajinskimi skladi. Večina kmetijskih poverjenikov je študirala agronomijo. Njihova naloga je, da razširjajo svoje znanje med podeželskim prebivalstvom in mu tako omogočijo, da se pri svojem vsakdanjem delu okoristi z vsemi najnovejšimi pridobitvami tehnike.

Kmetijski tehnik ni novodošlec v ameriškem podeželskem življenju. Pred 35 leti je kongres namreč odobril Smith-Lever-jev zakon, na podlagi katerega lahko razne pokrajine posameznih zveznih držav uporabijo del zveznih in državnih fondov za namestitev kmetijskih izvedencev, „ki bodo pospeševali znanje na področju kmetijstva in kmečkega gospodarstva“.

Trajanje službenega razmerja ni vnaprej določeno, ampak zavisi od tega, kako bo znal kmetijski poverjenik ustreči željam kmetovalcem področja in v kaki meri jim bo koristen.

Pri imenovanju ne prihajajo v poštev samo sposobnosti prosilca, pač pa tudi njegov značaj in njegov odnos do občinstva, ker bi lahko označili z besedo „prisrčnost“. — Kmetijski poverjeniki imajo vsi precejšnje mero tistega, čemur pravijo Američani „domačnost“. Po večini so se rodili in zrastle na deželi in zato se znajo sporazumeti s kmetovalci in znajo ubrati pri razgovorih z njimi pravi ton.

Po navadi opravlja kmetijski poverjenik večino poslov v pisarni, ki je v enem izmed javnih poslopij v glavnem kraju občine. V njegovi pisarni dobijo kmetovalci brezplačno najnovejše kmetijske brošure, ki jih izdajajo merodajni državni ali zvezni organi. Pisarniško delo je bolj organizativnega značaja, praktično pa se udeležuje na kmetijah, kjer pomaga kmetovalcem pri reševanju njihovih problemov.

Ker se poljedelska področja Združenih držav med seboj zelo razlikujejo, je povsem naravno, da je tudi delovanje posameznih kmetijskih poverjenikov različno. Tako bo n. pr. naloga kmetijskega poverjenika v predelih, kjer pridelujejo južno sadje, ta, da pomaga kmetovalcem, da zboljšajo svoje pridelke toliko, v kolikor zadeva kakovost in količino. Če namerava kak novi priseljensec nakupiti zemljišče za pridelovanje južnega sadja, lahko vpraša za svet kmetijskega poverjenika, ki mu bo točno povedal, če je zemljišče primerno, ali pa da je preveč izpostavljeno poplavam, ali pa, da sestavina zemlje ne odgovarja zahtevam novih kultur. Kmetovalec je morda kje slišal, da je moči povečati pridelke s primernim umetnim gnojenjem. In zopet bo kmetijski poverjenik tisti, ki mu bo svetoval, katero gnojilo je najbolj primerno ter ga bo istočasno opozoril na najbolj učinkovito sredstvo za zatiranje mrčesa. Zatiranje mrčesa je namreč neobhodno potrebno za dobro kakovost pridelka.

Da so kmetijski poverjeniki Texasa posebni izvedenci za živino, je samo po sebi razumljivo. Z neprestanim obveščanjem o najnovejših uspehih križanja raznih živinskih pasem in načrtne živinoreje neizmerno koristijo živinorejcem, ki lahko pomnožijo število svoje živine in se z upoštevanjem prejetih svetov izognejo mnogim nepotrebnim stroškom.

Dolga je še vrsta problemov, ki jih pomaga reševati kmetijski poverjenik. Poleg številnih melioracijskih del in del za ohranjanje zemlje so dali ti tehnični strokovnjaki nov zanos za umetno oplojevanje krav, ki je korenito izpremenilo ameriško živinorejo. Pred širokopotezno uporabo te nove tehnike so morali kmetovalci včasih daleč goniti oziroma peljati svoje krave k biku. Danes pa se oploditev izvrši v nekaj minutah. Zasluga za to gre kmetijskim poverjenikom, ki so pomagali kmetovalcem posameznih področij, da so ustanovili gnotno dovolj močna kmetijska združenja, ki so lahko organizirala izvedbo tega novega postopka.

Kmetijski poverjenik nudi svojo pomoč vedno brezplačno. Javnih skladov ne sme uporabljati za posojila ali za finansiranje podvigov, pri katerih ni izgleda za vrnitev glavnice. Prav tako ne sme prevzemati poslov živinozdravniku ali ceniti kmečkih posestev ali pa delati reklamo za kako določeno vrsto opreme ali pridelka pri nasvetih, ki jih daje kmetovalcem.

Najboljšo presojo delovanja kmetijskega poverjenika vsebuje naslednje mnenje: „Moje delovanje obstoja v tem, da poskrbim, da nudi zemlja kmetovalcem sredstva za boljše življenjske pogoje. Nisem izključen pristaš teorij, če pa lahko dokažem, da je kaka izmed teh dobra, prepričam o tem kmetovalce in po navadi se ravnamo potem po mojem nasvetu.“

PRAVICA ZA VSE

(Napisal Gordon Coller)

Po zakonu, ki je nedavno stopil v veljavo, bo imela četrtina vsega prebivalstva Velike Britanije, ki šteje 45 milijonov, pravico do brezplačne ali skoraj brezplačne pravne pomoči. Ta zakon uresničuje staro načelo, da mora biti pravica dostopna vsem državljanom, četudi nimajo materialnih sredstev za plačilo stroškov.

Glavna določila tega zakona (Legal Aid and Advice Act) iz leta 1949, ki ga po posebnem pravilniku uporabljajo tudi pri drugačnem sodnijskem sistemu na Škotskem, so tale:

Kdor koli misli, da se mu je zgodila krivica ter želi predložiti svoj primer sodnji, bo imel pravico, da gre k najbližnjemu centru „Pravnega sveta“, da se posvetuje z odvetnikom. Odvetnik bo stalen uradnik ali pa priložnosten pod nadzorstvom Pravnega društva (Law Society), ustanove, ki bo izvrševala cel načrt neodvisno od vladnega nadzorstva. V nekaterih okrajih bo postavljen odvetnik, ki bo potoval od enega Pravnega centra do drugega.

Če bo odvetnik smatral, da gre stranka lahko po nasvet k zasebnemu odvetniku, bo odklonil svojo pomoč. Drugače bo stranka plačala dva šilinga in šest penijev (ca. 9 š) za vsak nasvet ali pa tudi ničesar, če je stranka zelo revna. V primeru ovadbe zaradi obrekovanja, ali v primeru preloma zaroke in v nekaterih drugih primerih, pri katerih gre splošno za odškodnino, bodo opozorili stranko, da novi zakon ne obsega teh primerov. V drugih primerih bo dal odvetnik ustmene nasvete in bo, če je potrebno, pomagal stranki, da doseže brezplačno pravno pomoč pred sodiščem.

Prošnjo bodo tedaj poslali krajevnemu odboru, ki ga sestavljajo odvetniki, ki so imenovani za tri leta. Računajo, da bo v Angliji in v Walesu vsaj 110 takih odborov. Če se odbor prepriča, da ima prosilec utemeljene razloge, bo o tem obvestil „Narodni odbor za pomoč“ (National Assistance Board), ki bo proučil praktični način, kako naj se zaščiti pravice prosilca. Od dohodkov prosilca bodo odbili vse davke, najemnine in če ostanek ne presega 420 funtov letno, bo prosilec imel pravico, da se vključi v načrt brezplačne pravne pomoči. „Narodni odbor za pomoč“ bo nato izračunal po stalnih določenih morebitne rente prosilca in znesek njegove glavnice; odštél pa bo vrednost hiše s pritisklinami. Če presega znesek 700 funtov (približno 50.000 šilingov), bo imel krajevni odbor pravico, da odkloni brezplačno pomoč ali pa bo mogel zahtevati prispevek iz glavnice prosilca.

BANKA ZA OČI

Banka za oči služi v New Yorku od leta 1945 dalje; njena naloga je zbirati in dobavljati bolnikom, ki trpijo na pomanjkljivosti vida, zdrave roženice umrlih oseb, katere potem vcepijo na mesto bolnih. Med odvzemom roženice in vcepljenju ne sme potéti več kot 36 ur. V petih letih svojega delovanja je banka dobavila nad 1500 roženic, ki so bile v 83% primerov srečno vcepljene na mesto bolnih.

Operacija na roženici je zelo težavna in zahteva posebno tehniko; leta 1945 je bilo samo šest ameriških kirurgov sposobnih izvršiti to operacijo, danes pa je teh specialistov 24. V namenu povečati to število je banka v aprilu 1949 sklicala posrečen mednarodni kongres okulistične kirurgije, katerega se je udeležilo 100 kirurgov iz Amerike in drugih držav.

„Narodni odbor za pomoč“ bo obvestil krajevni odbor o uspehu svojih poizvedb in ta bo odločil, če prosilec lahko plača del stroškov in v kakšni meri.

Vsak prosilec lahko vloži priziv proti odločbam krajevnega odbora na odbor področja, ki ga sestavlja 15 odvetnikov in prokuratorjev, imenovanih od odvetniške zbornice odnosno od odbora Pravnega društva (Law Society). V Angliji in Walesu bo 12 odborov področja, ki bodo imenovali krajevne odbore odvetnika in prokuratorje, ki želijo sočlovati pri načrtu.

Ko bodo ugotovljeni premoženjski predpogoji, si bo prosilec, katerega prošnja je bila sprejeta, moral izbrati zastopnika med pravniki, vpisanimi v tem seznamu. Pravde za razporoke bodo prevzeli posebni odseki za razporeke, katere odbore bo organiziralo Pravniško društvo v celi državi. Izbranim odvetnikom bodo plačali 85% tistega honorarja, ki ga normalno plačajo, v kolikor gre za pravde pred najvišjim sodnim dvorom, prizivnim sodiščem in zbornico lordov, ki je — kakor je znano — najvišje sodišče v državi. Pri pravnih pred profijskimi sodišči pa bodo dobili popolni honorar.

Vse te honorarje bo plačalo Pravni-

ško društvo iz posebnega sklada za pravno pomoč. Denarna sredstva za ta sklad bodo dobili deloma s prispevki prosilcev in deloma s stroški, ki jih bodo plačale nasprotnne stranke, ki bodo izgubile pravdo. Iz tega sklada bodo tudi plačali potne stroške in omejene nagrade članom odborov področja, plače prokuratorja centra pravnega sveta in tako dalje. Skupne stroške za cel načrt, ko bo popolnoma deloval, cenijo na 4.370.000 funtov letno, od katerih bo država dala vsaj dva milijona funtov.

Brezplačno pravno pomoč z nižjimi stroški so uživali reveži že od leta 1215, ko je bila izdana Magna Carta. V tem važnem dokumentu je izjava: „Ne bomo prodali nobenemu človeku, ne bomo zanikali nobenemu človeku prave ali prava.“ Zakoni, izdani na Škotskem leta 1424, so potrdili to načelo, ki se je vedno obneslo tako dobro, da novi zakon ni storil nič drugega, kot da je razširil isti sistem. Pri civilnih pravnih ima pa zakon to prednost, da so vključena v načrt brezplačne pomoči, vsa nižja sodišča, ki so bila do sedaj izključena. Nadalje uvaja plačilo odvetnikov namesto njihovega brezplačnega dela samo iz ljubezni do bližnjega ter dviguje premoženjsko mejo od 105 funtov na 420 funtov, glavnico pa od 50 funtov na 500 funtov.

To veliko reformo so odobrile vse politične stranke. Edini, ki je ugovarjal, je bil generalni prokurator (prvi državni pravdnik), ki je vsled svoje visoke časti v službi države. Ta je poudaril, da načrt zaradi svojih premoženjskih mej izključuje večji del srednjega sloja.

PODMORNICE NA POGON S KISIKOVO VODO

Pač neverjetno se bo zdelo navadnemu človeku, da se lahko uporablja voda, čeprav napojena s kisikom, kot gorivo. Lahko bo šaljivo pripomnil, da poznajo ženske že dolgo časa „gonilno moč“ te sestavine pri barvanju las. In vendar je pred par dnevi viscount Hall, prvi lord admiralitete, izjavil, da uporabljajo kot gorivo za motorje podmornic s kisikom prepojeno vodo — prav tisto, katere se poslužujejo gospe za barvanje svojih las.

Do pred kratkim so ljubosumno čuvali skrivnost novega sistema pogonske sile podmornic. S kisikom prepojeno vodo visoke koncentracije pomešajo z drugo mešanico, ki vsebuje tudi kisik in to omogoča podmornicam, da pod vodo dosežejo velike brzine — baje do 25 vozlov, torej mnogo večje kot v preteklosti.

Še nedavno so imeli motor z akumu-

latorji za edini praktični način podvodne plovbe podmornic. Šele proti koncu vojne so razni britanski tehniki in inženirji začeli raziskovati skrite možnosti s kisikom prepojene vode, ki so jo sicer

Modna trgovina

SAMONIG

Oglejte si naše brezkonkurenčne ponudbe za

IBELE TIEDNE

na 8. strani v tej številki!

BELIAK-VILLACH
Weißbriachgasse 12

že uporabljali pri raketah in pri odletu težkih bombnikov.

Popolnoma pa so izvedli uporabo topolnih motorjev podmornic Nemci, ki pa zaradi takratnega poraza svojega odkritja niso mogli izrabiti.

Novi sistem pogona nudi podmornicam poleg ogromne energije tudi to prednost, da jim ni potrebno priti čisto na površino po zrak, ker proizvaja motor ves zrak, ki ga potrebuje podmornica. To omogoča, da lahko podmornice križarijo pod vodo do 14.000 milj in tako lahko uidejo zasledovanju z radarjem.

GUMIRANO USNJE ZA ČEVJLE

Po dveh letih poizkusov je uspelo tehnikom ameriškega Bureau of Standards prepajati usnje z raztopino gumijske; tako dosežen izdelek je odličen za izdelovanje podplatov za čevlje. Izgleda, da so podplati iz gumiranega usnja za 50 do 100% odpornejši proti oguljenju in za 50% bolj nepremočljivi kot podplati iz navadnega usnja najboljše kakovosti. Nov postopek, ki je relativno enostaven, bo omogočil industriji obutve, da bo uporabljala za podplate usnje druge kakovosti, katerega so do zdaj zavrgli.

Univerzalni
steanski jarmeniki
goeski jarmeniki
in žage vseh vest

dobavlja
točno

INDUSTRIA

CELOVEC - KLAGENFURT
Karfreitstraße 17 - Tel. 38-9-21

ZANIMIVOSTI

UNESCO IMA V NAČRTU MELIORACIJO PUŠČAV

UNESCO organizira sedaj preiskavo vseh možnosti za melioracijo puščav vsega sveta. Znani britanski novinar, Richie Calder, ki se muči trenutno v Alžirju, je dobil nalogo, naj izvede preiskavo, ki bi lahko tvorila podlago za izvedbo tega načrta. V ta namen bo moral prepotovati 10.000 km.

Ta načrt so že na večih straneh z odobravanjem sprejeli. Britanski znanstvenik, dr. Julian Huxley, prvi ravnatelj UNESCO-a, je izjavil, da je prepričan o tem, da bo Caldersova naloga pokazala, kakšne vrednosti je ta organizacija.

POUK PO TELEFONU

S sistemom, katerega so prvič poskusili pred približno desetimi leti v državi Iowa in ki ga danes uporabljajo že tudi v dvanajstih drugih državah, lahko sledijo otroci, ki so zaradi kake bolezni za daljšo dobo priklenjeni na posteljo, pouku na ta način, da so s šolo zvezani po telefonu. To omogočijo s tem, da zvežejo z normalnim telefonom prenosni aparat, ki obstoja iz mikrofona, katerega postavijo v šolsko sobo, in aparat, katerega namestijo ob vzglavju bolnikove postelje. Bolnik lahko s pritiskom na gumb posluša predavanje učitelja in po svojem aparatu odgovarja na vprašanja. Po sodbi zdravnikov in učiteljev se je ta sistem pokazal za izredno važnega iz psihološkega vidika, ker odtegne otrokove misli od bolezni in osamljenosti. Aparate izposoja telefonska družba, ki tudi jamči za funkcioniranje.

PRIMERJAVA POLOZAJA AMERIŠKIH IN SOVJETSKEH DELAVCEV

Sovjetski delavec mora delati osemkrat tako dolgo kot delavec v Združenih državah, ako hoče zaslužiti dovolj denarja za prehrano štiričlanske družine za en teden. To dejstvo je razvidno iz študija, ki ga je objavila Ameriška zveza dela, ki primerja zaslužek ameriškega delavca z zaslužkom delavcev 17 drugih držav.

Študij ima za podlago povprečnega zaslužka ameriškega delavca številko 100 in objavlja sledečo razpredelnico zaslužka delavcev v drugih državah v sorazmerju z Združenimi državami.

Sovjetska zveza 13; Italija 23; Avstrija 26; Madžarska, Finska in Zapadna Nemčija 33; Čile 36; Irska 45; Švica 49; Izrael 51; Finska 54; Velika Britanija 66; Švedska 69; Danska 83; Kanada 84; Norveška 87 in Avstralija 98.

Iz tega pregleda je razvidno, da so delavci v Sovjetski zvezi revnejši kot delavci v katerikoli drugi deželi.

NOVA UPORABA MLEČNIH POSTRANSKIH IZDELKOV

Ameriško ministrstvo za poljedelstvo že dalj časa proučuje, kako bi se dalo uvesti nov način uporabe mlečnih postranskih izdelkov, kot so to na primer, posneto mleko, sirotka in mlečnica, katerih premnogokrat ne izkoristijo ali pa v najboljšem primeru uporabijo za krmno živino. Tehnikom ministrstva se je do sedaj posrečilo izgotoviti nove izdelke predvsem na polju prehrane. Med novimi hranitvenimi proizvodi, znanjemo razne vrste krm, pijače, izgotovljene iz mešanice paradižnikovega soka in sirotke, rahlo pecivo, narejeno iz krompirjeve moke in posnetega mleka, slaščice iz sirotke in posnetega mleka ter sladoled iz mlečnice in bonboni iz sirotke. Za industrijsko uporabo je treba omeniti tudi izkoriščanje sirnine pri izdelovanju svetlega papirja, lepila in vodenih barv.

ZNIŽALI SMO CENE!

Inventurno-izpraznilna prodaja od 6. februarja pri

STEKLO — PORCELAN — KAMENINE

po zelo nizkih cenah - Edinstvena prilika za cenen nakup

A. J. WILLNER

CELOVEC - KLAGENFURT - Bahnhofstraße
NA VOGALU BURGGASSE

Izpod domače lipe

(Kakor do sedaj, objavljamo tudi danes na tem mestu pisma naših čitateljev z dežele, ki izražajo njihova osebna mnenja in uredništvo nikakor ne odgovarja za vsebino.)

ŽITARA VES

Iz teme smo prišli na svetlobo, ni se začel daljšati le dan in nam sonce sveti vsaki dan nekaj minut več, še drugo luč smo dobili, za katero smo pa sami poskrbeli. Pri St. Lipšu se odcepi od glavne daljnovoda stranski vod v našo občino in po novem letu je zasvetila električna luč v vaseh: Sele, Žitara ves, Podnograda in Proboj. V Proboju si mora električni tok prebiti pot še v drugo polovico vasi. Za „železnim zastorom“ v temi pa še ležijo vasi Male Čape, Dule in Goriče ter pričakujejo, da tudi one pridejo k svetlobi. — Moramo reči, da smo zaenkrat še kar nekako zelo zadovoljni s priključitvenim prispevkom, želimo le, da nam ne bi še naknadno naračunali prevelike vsote za dobrote, ki nam jih pošilja Drava v obliki električnega toka iz Labuda.

Še drugemu namenu služijo nekatere žice, ki so jih zadnje čase razpeli po naši okolici. Radovedni pa čakamo, kam bodo te žice še podaljšali. To so žice telefonske napeljave. V naši vasi imamo dva zasebna telefona in to v dveh gostilnah, kjer sta seveda vsemu prebivalstvu na razpolago. Ko imamo telefon, se šele zavedamo, kako velike važnosti je ta naprava in res bi danes brez telefona že komaj shajali. Pravilno bi bilo zato, da brez ozira na kako strankarsko ali drugačno opredelitev pri priključku novih telefonskih aparatov pridejo najprej na vrsto one vasi, ki so danes še najbolj oddaljene od že priključenih telefonskih aparatov. Tako sta na primer vasi Proboj in Plaznica vsajeno uro oddaljeni od najbližjega telefonskega aparata in bi bil v obeh vaseh telefon nujno potreben. Rikarja ves pa je celo poldrugo uro oddaljena od najbližje telefonske govorilnice.

Še nekaj moramo povedati našim bralcem „Koroške Kronike“, zbrali smo za sedanj čas precejšnjo vsoto okrog 8.000 šilingov, dogovorili smo se s krovcem, ki je na novo prekril s pocinjeno pločevino cerkveni stolp. Hud mraz je sicer preprečil, da bi krovce dokončal svoje delo, toda mraz bo kmalu popustil in mi se bomo takoj nato lahko razveselili, ko bomo videli, kako je cerkev lepo prekrita in kako farani še skrbijo za svojo cerkev.

GREBINJ

Dne 23. januarja smo imeli v naši župniji vedno češčenje. Udeležba iz vse župnije je bila letos kar pohvalna. Bilo je 9 svetih maš, zadnja je bila ob 6. uri zvečer. Slovensko pridigo je imel preč. gospod Brumnik, župnik šmarješki. Pri popoldanski službi božji so lepo prepe-

vali zavedni farani iz Podbrega od ruske meje.

Naslednji dan smo spremili k večnemu počitku 86 let staro Gregoričovo mater Marijo Sumnič, rojeno Arnold. Bila je zelo verna, pridna, gibčna in vedno delavna gospodinja. Njen mož Jožef Sumnič je umrl pred 11 leti in je dosegel starost 81 let. Bil je doma iz Dobrle vasi in je bil brat Božičeve matere v Dobu. — Rajna je bila doma v Žvabeku, bolna pravzaprav ni bila, pač pa je bolehalo že nekaj let in vedno bolj je slabela. Kljub temu pa je hotela biti vedno pri delu in brez obiska cerkve si življenja ni mogla misliti. V zadnjem času ji je posebno oslabil vid. — Naj počiva v miru in Bog naj bo večni plačnik!

KOTMARA VES

Kakor smo že poročali, smo imeli na praznik sv. Boštjana pri nas celodnevno češčenje. Že v četrtek popoldne so slovesno zapeli kotmirški zvonovi ter naznanjali celi kotmirski župniji, da je drugi dan za vso faro velik praznik. Vedno češčenje smo združili s praznovanjem praznika sv. Boštjana, kateremu na čast je posvečena prelepa velika kapela v farni cerkvi.

Prva sv. maša je bila ob 7. uri zjutraj, nato pa vsako uro po ena vse do 11. ure. Vsem čast, gospodom, ki so prišli ta dan pomagat našemu gospodu župniku, se prav pristočno zahvaljujemo. Bog daj, da bi premnogi lepi nauki, ki smo jih slišali ta dan, obrodili v srcih kotmirških faranov mnogotere sadove. Pohvalno moramo omeniti, da so verniki kljub velikemu snegu pridno prihajali v cerkev. Izraziti pa moramo še eno željo: Da bi drugo leto na ta dan bili vsi farani kotmirski zbrani pri mizi Gospodovi.

Naši cerkveni pevci so ta dan skoraj pri vseh službah božjih lepo prepevali, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. Zahvaljuje se pevcem še posebej njih organist za vso njihovo požrtvovalnost in jih prosi, naj bi še nadalje ostali tako zvesti pri prepevanju v čast božjo. Zaključili smo praznovanje s službo božjo ob 6. zvečer in končno smo še zapeli ono vedno lepo pesem „Povsod Boga“. Bog daj, da bi v resnici zavladal vesoljnemu svetu Kristus Kralj! Tako bomo res doživeli še zlate čase in bomo še z večjim veseljem prepevali naše lepe cerkvene in narodne pesmi.

Tudi drugih novic se je nekaj nabralo. V starem letu smo imeli le malo pogrebov, v novem letu se pa kar preveč oglašajo mrtvaški zvonovi. V januarju smo imeli že kar tri pogrebe.

Poroki smo imeli do sedaj samo še

dve, morda se pa pozneje še kdo spomni na zakonski stan. Za novi stan se je odločila Pušnikova Mici od Sv. Kandolfa, zapustila bo našo faro in odšla na svoj novi dom tja doli za Celovec. — Lavnikov Kristo iz Šmarjete pa bo pripeljal na svoj dom Justino Krušič, po domače Zlajharjevo na Sodraževem. Njen oče je doma iz znane narodne in krščanske Rupijeve hiše v Velinji vasi. Vsem novoporočencem želimo obilo blagoslova božjega in obilo sreče v novem stanu!

Tudi pri prosvetnem delu nismo Kotmirčani med zadnjimi. Pred kratkem smo igrali šaljivo igro „Laži-zdravnik“, dvospev sta pa krasno zapela naša najboljša pevca tenorist Flori Terenjaj in pa sopranistka Erna Beguš, po domače Matjakova. Želimo samo, da bi jih še večkrat mogli slišati pri kaki prireditvi. Prav lepo so tudi zapele male Čimzarjeve deklice, katerih ena še niti v šolo ne hodi pa poje že kot skoraj izvežbana pevka. Te bodo gotovo enkrat odlične naše pevke. Ob koncu prireditve je zapel še mešani in moški zbor nekaj narodnih pesmi. — Igro smo ponovili v soboto zvečer v Bilčovsu.

Komaj smo dobro eno igro odigrali, že se pripravljamo na novo igro. Ko jo bomo znali, vam bomo sporočili, kdaj jo bomo igrali in bomo seveda tudi povabila razposlali na vse naše prijatelje, da nas obiščejo.

GLOBASNICA

Tako hitro se vrti kolo časa, da je že svečnica minula in mi še nismo nič poročali, kako smo novo leto praznovali. Ker je že prepozno, ne moremo in tudi nečemo govoriti o tem, kako so 3 kralji hodili okrog in hiše „kadili ter blagoslov delili“. To si bomo prihranili za drugo leto.

Naša župnijska statistika za preteklo leto takole izgleda: Rojstev smo zabeležili 11, porok 7, pogrebov pa 9.

Dolgo je že od takrat, toda še vedno premišljujemo z veseljem na popoldne, ko smo pri Šoštariju gledali lepo božično igro „Peterčkove poslednje sanje“. No, to je res igra, ki se jo splača pogledati. Prav za današnji čas je. Marsikdo si je obrisal solzo, ko je mislil na mnogo sirot po svetu, ki so prav v takem pomanjkanju obhajali letošnje praznike kot ubogi Peterček. Ni zato čudno, da je bila dvorana tudi pozneje, ko so igro ponovili, polna gledalcev.

Zima nam je letos še kar nekam naklonjena. Od jutra pa tja do večera smo v lesu s konjskimi vpregami, s cepini in s sekirami. Velike skladovnice plohov so že zložene v Podrojah pri Turnerju, nadalje pri Boštejvi žagi, „gruščinsko“ žago bodo pa kar zasuli, če ne bodo kmalu prenehali z dovažanjem hlodov. To se bodo žurž, Blažej in Jurij pošteno zmučili, predno bodo vse plohe „pognali“ skozi jarmenik.

Tako nam gre letos še vse nekako po sreči. Vendar pa nesreča nikdar ne po-

bnim delom. Kaj velikega pozimi ni. Pospravljanje.

Zdaj v tem zimskem brezdelju Podlipnikov še bolj vidi, kako je tudi pri Pečniku čudno mrtvo. Saj vsi žobarijo, Pečnik, Pečnica, Mihej in Greti, toda Folteju se zdi, da žobarijo mimo njega.

Tako je prišel božič, prvi božič po očetovi odkriti besedi. Nikoli še ni Folteja tako žejalo po domačih ljudeh kakor na ta sveti večer. Praznina v hiši se je razširila in zazijala kakor jama.

Drugod imajo mater, ki žari razpoloženje v hiši, imajo otroke, ki jih sveta noč združuje. Pri Podlipniku pa so sami.

So jaslice v kotu, toda Folteju se zdi kot silno daleč, kakor da ni v hiši. Kakor da je izven hiše, nekje v zimski puščobi.

Še hlapec in dekla se zdita Folteju nekam pobita.

Na božič je Podlipnikov prav pazil, da je pri cerkvi ujel Kašnikovo Mojco.

Naprej ji je voščil, da je bila prav v zadregi.

„Popolne boš gotovo stopila domov,“ je žobaril z njo proti vasi.

„Pogledat bom šla.“

Žobarila je tiho, kakor da ji je, nerodno zavoljo ljudi. Podlipnikov, pa se meni s Kašnikovo deklo! In pred cerkvijo ji je segel v roko.

Takrat, na Vernih duš večer, ko ji je pobožal lase, ji je bilo tako neznano te-

ško, da ga je takrat tako napasla zavoljo očeta. Popolnoma drug glas je imel, ko ji je rekel, da bo mokra. In kar utnil se je od nje.

Po bregu sta skoraj celo pot molčala. Ko sta zavila še prav v vas, se je Podlipnikov nasmehnil:

„Tako zala še nisi bila, kar si na Bistrici. Škoda, da nisi pri nas za deklo.“ Čudno zmedena ga je pogledala.

„Pri vas bi ne bila za deklo. Za noben denar ne.“

Foltejev smeh je ugasnil.

Koj je videla, da je napak rekla.

„Pri očetu bi ne bila za deklo. Preveč so čudni.“

„Pa potlej, ko bi oče spregli in bi jaz zakomandiral?“

„Ko sem pa že pri Kašniku,“ se mu je izvila. „Ni mi hudega.“

Nič več nista pregovorila. Ko se je obrnila h Kašniku in ga pozdravila, se je Foltej spomnil, da bi ji moral še nekaj povedati. Ne na glas, čisto tiho, na uho bi ji moral reči:

„Škoda, da ni Pečnikova Greti Kočarjeva Mojca.“

Obrnil se je kakor da ga je nekdo poklical. Za njim je ležala samo ozka zasnežena pot. Ljudje so kapljali po svojih domovih.

Popoldne so prišli Pečnikovi. Podlipnik jih je bil vesel. Povoščili so si pra-

Maja
14 letna
hčeka
je tedila, da zna peči

Bi to verjeli? Jaz vsaj ne — dokler me ni presenetila nekoga dne s šarkljem. — Ali, mamica, je rekla čisto mirno, s König receptom-slikanico je kaj takega malenkost!... Kaj? Če je bil tudi dober? No, pa še kako! Saj je bil naraven ja s „Königom“ in veste, da rečem vedno: König je kralj pri peki!

König
BACKPULVER

čiva. Močno in resno se je poškodoval pri spuščanju plohov Črnkov Foltej iz Večne vasi. Le takojšnja zdravniška pomoč ga je rešila najhujšega, sedaj je že skoraj dober, pomaga si pa še vedno z bergljicami in nekako zaljubljeno gleda na ljubo Peco. Še tudi nekaterim drugim so plohi noge lahko poškodovali, toda večje nesreče, hvala Bogu, še ni bilo. Najbolj prizadet pa je Pograbljen iz Male vasi; na spolzki cesti se je spodrsnilo konju, padel je in si zlomil nogo. To je v današnjih časih gotovo zelo hud udarec za kmeta.

V četrtek, dne 19. januarja smo spremili k večnemu počitku Cirgojevo mater. Bog jo je poklical k sebi na god svetega Antona, da bi ji poplačal z večnim plačilom vsa mnogoštevilna dobra dela. Vzorno krščansko je vzgojila številno družino. Pogreba so se udeležili številni sorodniki in znanci. Družbenice Marijine družbe so spremile rajno sestro s prižganimi svečami na zadnji poti. Pokojni materi želimo večni mir in pokoj, osamelemu očetu in sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

G. Feick

Celovec - Klagenfurt, Salmstraße 7
Telefon 1486

Male sobne peči
Kotli za poljske kuhinje
Zajemalke in lopate
Puščice iz rdeče in sive zlitine

Karel Mauser:

Mrtvi rod

IZVIREN ROMAN IZ ZILJSKE DOLINE

11.

Zima na Zilji ima svoj obraz. Ozka dolina je v snegu, le po bregovih skušajo modrikasto zelene smreke predreti sneženo odejo. Cerkev na Bistrici in v Gorjah strmita nad belino, še široki stolp v Straji vasi se skuša nekam zrvnati. Ozka cesta od Bistrice tja do Drevelj je kar zgubljena.

Nad vso dolino je taka tišina, kakor da je sneg pri Podkloštru in pri Šmohorju zapahnil dolino na oba kraja.

Pri Podlipniku je dolgčas. Dela ni pravega. Stari Podlipnik je na plezli¹⁸ padel in si zvil roko. Zdaj je še bolj trd kakor ponavadi. Polega in priklada roko. Hlapec in dekla sta največ v hlevu. Zdaj pred božičem je treba malo pospraviti.

Foltej je kar bolan. Kadar ga samota posebej pritiska, se odpravi v Čajno. Pa bi se najraje še pred mostom obrnil. Saj pri Pečniku ni drugače. Ista pristujenost. Mihej in Greti se vbadata z dro-

¹⁸ drsalnica (ki jo zdričajo otroci)

(Dalje prihodnjic.)

POZOR!
BELI
TEDNI

Nekaj primerov za naše posebne ponudbe!

Domače platno, 80 cm široko, močno tkivo	S 9,80	Blago za srajce v vseh barvah	S 10,70
Platno za posteljino, 140 cm široko, srednje tkivo	S 16,80	Tenis-flanele za perilo	S 11,90
Gorsko platno, 150 cm široko, grobo tkivo	S 25,90	Karo-flanele za srajce	S 13,90
Svileni damast, lepi vzorci	S 16,80	Barhanti za obleke, lepi vzorci	S 12,90
Flanelaste plenice, dobro vsrkljive	S 5,90	Nylon-prti, 140 cm široki	S 36,60
Robei v pastelnih barvah	S 1,65	Gradelj za slamnjače	S 29,80
Prosim, oglejte si naše izložbe in odločite sami			
Brisače za posodo, trajna kakovost	S 4,45	Moške modne srajce v vseh barvah	S 39,80
Brisače za posodo 65x65, zelo velike	S 7,95	Moške sportne srajce, karirane	S 49,80
Brisače za posodo iz platna, 70x60, zelo močne	S 8,75	Moške strapacne nogavice v raznih barvah	S 6,80
Frizerske brisače in brisače za britje, čisti bombaž	S 5,85	Moške strapacne kratke nogavice	S 5,90
Frotirke v veliki izbiri	S 8,50	Volna za pletenje, dobra kakovost, klopčič	S 2,—
Kuhinjske brisače s črtastim robom, obrobjene	S 9,50	Rute z lepimi vzorci	S 12,90

V TRGOVINI **SAMONIG** BELJAK - VILLACH še **5%** izredni popust na naše globoko znižane cene

Radio Celovec

SOBOTA, 11. februarja:
9.00—9.30
Polurna oddaja: „Vzori mladini“ Sodelujejo gojenci poizkusne glavne šole v št. Jakobu.

NEDELJA, 12. februarja:
7.15—7.30 Jutranji glasbeni pozdrav.
13.30—14.00 Slovanska glasba. Izvaja glasbeni salonski kvartet.

PONEDELJEK, 13. februarja:
9.00—9.30 Zanimivosti. — Pouk slovenščine. — Glasba.

TOREK, 14. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodarje. — Jutranja glasba.

SREDA, 15. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Predavanje za gospodinje. — Glasba.

ČETRTEK, 16. februarja:
9.00—9.30: Poročila. Pouk slovenščine. Jutranja glasba.

15.00—15.15: Literarna oddaja.

PETEK, 17. februarja:
9.00—9.30 Poročila. — Zdravniško predavanje. — Glasba.

Radio London

Poročila in komentarji v slovenščini in srbo-hrvaščini.
(Oddaja vsak dan na kratkih valovih: 19 m, 25 m, 31 m, 41 m in 49 m ter deloma na srednjem valu 339 m)
21.15—21.30: poročila in komentarji v sloven.

Najboljše
modno blago
in perilo

Primen

Celovec - Klagenfurt
Burggasse

KINO

Celovec - Klagenfurt

Predstave dnevno ob: 16, 18,15 in 20,30
STADTTHEATER
10. II.—16. II. — „Boomerang“.

PRECHTL

10. II.—13. II. — „Der Himmlische Walzer“ (Nebeški valček)
14. II.—16. II. — „Umwege zu Dir“ (Po ovinkih k tebi)

CARINTHIA LICHTSPIELE

10. II.—16. II. „Fort San Antonio“ (Trdnjava San Antonio)

PETERHOF

10. II.—13. II. — „Eine Nacht mit Beatrice“ (Noč z Beatrico)
14. II.—16. II. — „Abenteuer in der Südsee“ (Pustolovščina v južnem morju)

Beljak - Villach

BAHNHOFLICHTSPIELE

Začetek predstav ob: 12; 14; 16; 18,15; 20,30 uri. Ob nedeljah in praznikih ob 10. uri.

10. II.—13. II. „Bergkristall“ (Gorski kristal) Tirolski planinski film
14. II.—16. II. „Alarm im D-Zug“ (Alarm v D-vlaku)

STADT-KINO

Začetek predstav ob: 16; 18. in 20. uri.
10. II.—13. II. „Die 3 Dorfheiligen“ (Trije vaški svetniki)
14. II.—16. II. „Landluft“ (Podeželski zrak)

Zahtevajte

Finkensteiner

testenine, domači kakovostni proizvod

Nova ureditev v prometu z živino

Gospodarski odbor vseh treh zbornic (kmetijska, delavska, trgovska) in glavne delavske zveze je sklenil te dni, da bo predložil ministrskemu svetu novo ureditev prometa z živino in z mesom, da bi tako bila zagotovljena boljše preskrba prebivalstva z mesom in mesnimi izdelki. Po sklepu ministrskega sveta bo stopil nov sporazum v veljavo dne 12. februarja t. l.

Nova ureditev temelji na predpostavki, da bo dala domača živinoreja letno 140.000 ton govejega, telečjega in svinjskega mesa; poleg teh količin mesa bo treba še uvoziti iz inozemstva letno 12.000 ton mesa.

Predsedstvo kmetijskih zbornic je sprejelo obvezo, da bodo živinorejci oddali do 30. junija letos 70.000 ton mesa in od 1. julija do 30. septembra letos nadaljnih 35.000 ton mesa.

Posebni predpisi o oddaji živine in mesa ne bo več. Protustavna pa je tudi vsaka prepoved izvoza živine iz ene zvezne dežele v drugo zvezno deželo.

Živinorejec je dolžan pri prodaji živine zahtevati za 50 odstotkov žive teže le ono ceno, ki je postavno določena kot maksimalna cena. Za ostalih 50 odstotkov žive teže pa se dogovori lastnik ži-

vine s kupcem in ni pri tem vezan na nikake predpise o višini cene.

Živino smejo nakupovati le oni, ki imajo za to obrtno dovoljenje; okrajnih nakupovalcev živine ni več, zveza za promet z živino (Viehwirtschaftsverband) ne dodeljuje več živine in mesa posameznim nakupovalcem, izstava nakupnih listov (Schlusschein) in dovoljenj za zakol (Schlachtchein) ter za prevoz živine (Transportgenehmigung) ni več potrebna.

Cena svinjskega mesa za potrošnike bo pri kilogramu za š 1.50 nižja kakor pa je bila doslej, cena za telečje meso pa bo približno za 1 šiling nižja. Delno bodo tudi nižje cene mesnim izdelkom.

Zdrujeje mesarjev in prekajalcev mesa se je obvezalo, da bo prodajalo po maksimalnih cenah meso potrošnikom na mesne odrezke živilskih nakaznic v tehle količinah tedensko:

Otroci po 15 dkg, navadni potrošniki 25 dkg, delavci 30 dkg, težki delavci 40 dkg in doječe matere 35 dkg. Preko teh količin smejo mesarji prodajati meso in mesne izdelke po prostih cenah.

Promet s konji in ovcami je prost in ni vezan na nikake posebne predpise več.

MALI OGLASI

Mestni zobozdravnik dr. Hans MALLE, ordinira od 6. februarja 1950 v Celovcu, Villacher Ring 17 (ordinacija dr. Streit-a) vsak dan od ponedeljka do petka od 16.—18. ure. Telef. 2133. — Stanovanje: Kirschhofweg 8, tel. 4249. Ordinira za vse bolniške blagajne. 540

Naprodaj: kompletna hrastova spolnica s tridelno omaro, kuhinjska oprava (2 kredenci), štedilnik (Tiefbrand) — vse dobro ohranjeno — za nizko ceno. MIHA JERETINA, Spittal/D., Villacherstr. (Lager, b. 7. soba 106).

Radio Schmidt

Prodaja - popravila žarnice

Vaša strokovna trgovina

CELOVEC - Klagenfurt
Bahnhofstraße 22 - Telefon 29-48

PISČANCI

najboljše kakovosti!

Pa sme: bela leghornka, rodlandska, italijanska, staroštajerska. — Na razpolago tudi piščanci gosi in rac.

Naročite že sedaj na naslov:
HANS BUGGENIG, perutninarstvo (Geflügelhof) Alt-Lind in valilnica (Brutanstalt), BELJAK-VILLACH, Lindenweg 2

KJE SE SESTANEMO V CELOVCU?

Zeliš dobre vinske kapljice in priigrizka, prijetne družbe, domačnosti, solidne postrežbe? Potem obišči

ново gostilno „OBIR“

v Gasometergasse 10 (v neposredni bližini želez. in avtobusnega kolodvora). Za obisk se priporoča vsem znancem in prijateljem ZDRAVKO HARTMAN

Kinder **FOTO** Ella Petrykiewicz
FOTOGRAF
BELJAK - Villach

Poročne in darilne slike ter slike za legitimacije. Izvrševanje fotoamaterskih del. Nov naslov: Postgasse 3, Tel. 49-36

Bave, lake, emailje, laneni fičeri, slikarske in plesarske potrebnine

kupite najbolje pri **PETER DE CILLIA**
FELDKIRCHEN - Telefon 73
in pri podružnici:
Celovec - Klagenfurt, St.-Veiter Straße 35 - Tel. 28-38

VEDNO VELIKA IZBIRA

ORIENTALSKIM IN PERZIJSKIM PREPROG.

na roko volanih in zametnih (velournih) preprog ter tekačev. Blago za pohištvo, zavese, pregrinjala za mize in divane. Popusti za preprodajalce, hotele in gostilne. — Plačilne olajšave. — Dajemo v to stroko spadajoče nasvete za opremo sob, po želji tudi na licu mesta.

Strokovna trgovina za preproge, pohištveno blago in zavese
DIR. JOSEF RADLMAYR
BELJAK - VILLACH
TRGOVINA NA DROBNO: POSTGASSE 3 TELEFON 47-67 - 4447